

VANG KOMMUNE

ÅRSBUDSJETT
2013

ØKONOMIPLAN
2013-2016

FØREORD

I følge §§ 45 og 46 i kommunelova skal kommunestyret innan utgangen av året vedta **årsbudsjet**t for komande kalenderår, som ein bindande plan for kommunen sine inntekter og bruken av desse. Årsbudsjettet skal omfatte heile kommunen si verksemd, vera realistisk (fastsett på grunnlag av forventa inntekter og utgifter i budsjettåret), og inndelt i ein driftsdel og ein investeringsdel. Kommunestyret sine prioriteringar, og dei målsetjingar og premiss som årsbudsjettet byggjer på, skal koma tydeleg fram. Kommunestyret vedtek sjølv årsbudsjettet og vesentlege endringar i rammene på grunnlag av innstilling frå formannskapet.

I følge § 44 i kommunelova skal kommunestyret kvart år vedta ein rullerande **økonomiplan** som skal omfatte minst dei fire neste budsjettår. Økonomiplanen skal omfatte heile kommunen si verksemd, gje ei realistisk oversikt over sannsynlege inntekter, forventa utgifter og prioriterte oppgåver i planperioden, og vise dekking for utgifter og oppgåver som er ført opp for kvart einskild år. Kommunestyret vedtek sjølv økonomiplanen og endringar av denne på grunnlag av innstilling frå formannskapet.

Årsbudsjett og økonomiplan er samla i eitt felles dokument, der fyrste året i økonomiplanen gjeld som årsbudsjett for 2013.

KOSTRA sine **funksjonar** er nytta som hovudinndeling i driftsdelen. Funksjonane skal fokusere på kva typar behov dei kommunale tenestene skal dekkje, og kva grupper desse tenestene primært vender seg til, uavhengig av korleis kommunen er organisert. Funksjonane er gruppert i 14 **funksjonsområde**.

Taldelen – med driftsdel, investeringsoversikt, hovudoversikter mv. – er samla til slutt. I driftsdelen er kvar funksjon inndelt i **artsgrupper**, bygd på KOSTRA si inndeling i utgifts- og inntektsartar.

Formannskapet behandla rådmannen sitt framlegg 8. november; FS-053/12.

Formannskapet sitt framlegg til årsbudsjett 2013 og økonomiplan 2013-2016 låg ute til alminneleg ettersyn i 14 dagar frå 13. november, og vart behandla i hovudutvala, rådet for menneske med nedsett funksjonsevne, eldrerådet og arbeidsmiljøutvalet.

Formannskapet behandla framlegget på nytt 29. november, og gjekk gjennom innkomne merknader.

Kommunestyret vedtok årsbudsjett og økonomiplan 13. desember.

I samband med delegert budsjettmynde til hovudutvala, og administrativ oppfølging og rapportering av budsjettet, nyttar ein dimensjonen **ansvar** – knytt til den administrative organiseringa av kommunen. Etter kommunestyret sitt budsjettvedtak vil løyvingane i årsbudsjettet administrativt bli fordelt på denne dimensjonen. Innanfor kvar ansvar/funksjon-kombinasjon vil artsgruppene tilsvarande bli fordelt på **konto**.

Vang, 3. januar 2013

Vidar Eltun
ordfører

Reidar Thune
rådmann

Aslag Lajord
økonomisjef

INNHALD

Rammevilkår og budsjettføresetnader.....	4
Funksjonsområde 1: POLITISK STYRING, ADMINISTRASJON OG FELLESFUNKSJONAR	7
Funksjonsområde 2: SKULE, BARNEHAGE, VAKSENOPLÆRING OG FRITIDSTILBOD BARN/UNGE.....	10
Funksjonsområde 3: HELSETENESTER, AKTIVISERING, SERVICETENESTER.....	15
Funksjonsområde 4: SOSIALE TENESTER OG BARNEVERN	19
Funksjonsområde 5: HELSE- OG OMSORGSTENESTER, INSTITUSJONSLOKALE OG BUSTADER	21
Funksjonsområde 6: ARBEIDSRETTA TILTAK OG ØKONOMISK HJELP	27
Funksjonsområde 7: ANDRE TENESTER	29
Funksjonsområde 8: FYSISK PLANLEGGING, BUSTADBYGGING, NÆRING	30
Funksjonsområde 9: SAMFERDSLE	39
Funksjonsområde 10: BRANNVERN	40
Funksjonsområde 11: VATN, AVLØP OG RENOVASJON.....	41
Funksjonsområde 12: KULTUR OG MILJØVERN	44
Funksjonsområde 13: KYRKJE.....	49
Funksjonsområde 14: SKATT, STATSTILSKOT OG FINANSIERING.....	51
TALDEL:	
Driftsdel	54
Bruk av næringsfond til drift	67
Investeringsoversikt.....	68
Næringsfond – beholdning og tilbakeføring.....	69
Investeringsprosjekt vedteke tidlegare år, som kommunestyret vedtek å vidareføre til 2013	70
Økonomiske oversikter.....	71
Møtebokutskrift: Årsbudsjett 2013 og økonomiplan 2013-16	75

Rammevilkår og budsjettføresetnader

Folketalsutvikling

Tabellen under viser folketalsutviklinga i Vang dei siste ti åra, fordelt på ulike aldersgrupper.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0-5 år	102	102	94	93	89	92	101	103	108	101	95
6-15 år	220	223	229	217	222	209	195	187	181	176	177
16-66 år	1 017	1 020	1 010	1 029	1 044	1 018	1 025	1 031	1 029	1 038	1 067
67-79 år	191	179	176	161	148	153	155	157	165	168	170
80-89 år	88	92	84	94	101	99	87	91	87	90	91
90 år og over	23	20	23	19	20	20	19	14	20	18	17
Sum folketal	1 641	1 636	1 616	1 613	1 624	1 591	1 582	1 583	1 590	1 591	1 617
Årleg endring, %		-0,3	-1,2	-0,2	0,7	-2,0	-0,6	0,1	0,4	0,1	1,6
Endring frå 2002, %		-0,3	-1,5	-1,7	-1,0	-3,0	-3,6	-3,5	-3,1	-3,0	-1,5

Dei siste ti åra er folketalet i Vang redusert med 24, men med ein auke på 26 innbyggjarar i 2011 er vi attende på nivået i 2006. Sjølv om folketalet er rimeleg stabilt, er det likevel ein stor nedgang for årskulla i barnehage- og grunnskulealder (0-15 år) i perioden. Talet på innbyggjarar i yrkesaktiv alder (16-66 år) har auka tilsvarande, men innbyggjartalet i dei tre eldste aldersgruppene (67 år og eldre) har gått ned.

Tabellen under viser Statistisk sentralbyrå si framskriving av folkemengda i Vang dei komande 10 åra (alternativet ”middels nasjonal vekst” MMMM). For heile landet viser framskrivinga sterk auke i folketalet, og den viktigast grunnen til dette er at det blir lagt til grunn fortsett høg innvandring.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-5 år	95	93	96	98	97	103	108	108	112	112	114
6-15 år	177	177	175	175	177	184	183	185	190	189	189
16-66 år	1 067	1 064	1 072	1 070	1 078	1 077	1 080	1 092	1 091	1 102	1 105
67-79 år	170	182	194	205	220	234	242	242	243	243	255
80-89 år	91	88	86	84	74	70	67	67	71	71	69
90 år og over	17	18	17	19	21	20	19	20	21	20	21
Sum folketal	1 617	1 622	1 640	1 651	1 667	1 688	1 699	1 714	1 728	1 737	1 753
Årleg endring, %		0,3	1,1	0,7	1,0	1,3	0,7	0,9	0,8	0,5	0,9
Endring frå 2012, %		0,3	1,4	2,1	3,1	4,4	5,1	6,0	6,9	7,4	8,4

Ein framskriving er sjølvstendig usikker, men bør likevel vera eit viktig grunnlag for den kommunale planlegginga – m.a. i høve til framtidige tenestebestanden.

I følgje framskrivinga vil folketalet i Vang auke med vel åtte prosent i løpet av komande tiår. Talet på innbyggjarar i barnehage- og grunnskulealder (0-15 år) aukar med 11 %, men først frå 2017. Talet på yngre pensjonistar aukar med 50 %, og gruppa 80 år og over får ein samla nedgang på 20 %.

Statsbudsjettet 2013

Framlegget til statsbudsjett – Prop. 1 S (2012-2013) – vart lagt fram 8. oktober. Her legg Regjeringa opp til ein reell vekst i kommunesektoren sine samla inntekter på 6,8 mrd. kr i 2013; ein realvekst på 1,8 %. 5 mrd. kr av veksten er frie inntekter; ein realvekst på 1,8 %.

Pris- og lønsveksten i kommunesektoren (deflatoren) er rekna til 3,3 %.

Veksten i frie inntekter må sjåast i samanheng med kommunesektoren sine meirutgifter knytt til folketalsutviklinga, meirutgifter til nominell vidareføring av maksimalpris i barnehage, kulturskule i skulefritidsordninga og valfag for elevar i 9. klasse. Det er framlegg om øyremerkte midlar til kommunalt barnevern (i hovudsak til oppretting av nye stillingar), tilskot til forsøk med fleire lærarar i ungdomsskulen, vidare oppbygging av tilbod om akutt hjelp i kommunal regi, og auka tilskot til aktivitetar på dagtid for personar med demens.

I 2013 får Vang kommune 900 000 kr i ordinære skjønnsmidlar fordelt av Fylkesmannen, knytt til ressurskrevjande tenester. Kommune søkte om tildeling ut i frå investeringsbehov knytt til vatn og avløp ved Tyinkrysset og inntektssvikt som følgje av reduserte konsesjonskraftgevinstar, men fekk ikkje midlar til dette.

For Vang er oppgåvekorrigert vekst i frie inntekter frå 2012 til 2013 rekna til 2,95 mill. kr. Det tilsvarar 3,1 %, mot 3,7 % i snitt for kommunane i Oppland og 4,1 % for landet.

Lokale budsjettføresetnader

- 3,5 % generell auke for lønspostar (konto 1010-1089).
- Pensjonspremie: 11,31 % for SPK lærarar og 14 % KLP.
Forskrift om rekneskapsføring av pensjon legg til grunn at premiane utjamnast over 10 år.
- Arbeidsgjevaravgift: 6,4 %.
- 2 % generell auke for kjøp av varer, tenester og overføringsutgifter (konto 1100-1490).
- I hovudsak 5 % generell auke for salsinntekter (brukarbetaling, kommunale avgifter, gebyr, mv. – konto 1600-1690).
- Større endringar i høve til budsjett for 2012 (ut over punkta ovanfor) går fram av eigne oversyn over tiltak under kvart funksjonsområde.
- Skatt på inntekt og formue (31,6 mill. kr + 6 mill. kr naturressursskatt) og rammetilskot (60 mill. kr) er sett opp i tråd med KS sin prognosemodell.
- Eigedomsskatt er sett til 6,4 mill. kr, mot 6,1 mill. kr i regulert budsjett 2012.
- Konsesjonskraftgevinst er budsjettert med 7,2 mill. kr i 2013 og 7 mill. kr kvart år deretter, mot 9,2 mill. kr. i regulert budsjett 2012. Fallerstatningar er ført opp med 2,0 mill. kr årleg (det same som tidlegare).
- Renteinntekter for ansvarleg lån til Vang Energiverk: 700 000 kr som tidlegare.
Eigaruttak/gevinst på kraftomsetnad frå energiverket: 8 mill. kr i 2013 og 5 mill. kr årleg deretter (2,5 mill. kr i 2012 og 2 mill. kr i 2011).
- Konsesjonsavgifter:
19,4 mill. kr i 2012 (regulert budsjett) og 2013, og 20 mill. kr årleg deretter.
- Det er lagt til grunn å nytte 9,05 mill. kr av næringsfond til tiltak som skal førast i driftsrekneskapen i 2013, og 8 mill. kr årleg deretter – jf. eiga oversikt for 2013.

- Etter rekneskapsreglane skal ein aukande del av mva-kompensasjon frå investeringar overførast til investeringsrekneskapan, og frå 2014 skal heile kompensasjonen førast der. Dette gjev mindre finansieringsbehov, men reduserer inntektene i driftsrekneskapan tilsvarende.
- I økonomiplanen inngår investeringar for 41 mill. kr til saman i 2013-2016. Bortsett frå sal av bil og ein kommunal bustad og overført mva-kompensasjon frå drift er det lagt til grunn at finansieringa skjer ved bruk av næringsfond. Dette inneber at kommunestyrevedtak om årleg tilbakeføring til næringsfondet på minimum 1,5 mill. kr ikkje blir oppfylt for 2012 og 2013; for desse to åra blir det ein samla reduksjon på 16,75 mill. kr. Alternativet vil vera utsette investeringar og/eller nye låneopptak. På den andre sida vil behaldninga auke med vel 8 mill. kr når ein ser økonomiplanperioden under eitt.
- For å få driftsbudsjettet i balanse for 2013 har det vore naudsynt å leggje til grunn å auke eigaruttaket frå Vang Energiverk til 8 mill kr, og å bruke 8,3 mill. kr av disposisjonsfond. Sjølv med eit slikt eigaruttak vil nesten heile disposisjonsfondet gå med dette året. Dersom rekneskapan for 2012 går i balanse, vil det i så fall berre vera att ca. 100 000 kr på det ”ordinære” disposisjonsfondet¹ ved utgangen av 2013.
- Etter dette er det ikkje grunnlag for å rekne med nemnande bruk av disposisjonsfond frå 2014. For å få balanse for desse åra er det difor lagt til grunn uspesifiserte innsparingar og/eller auka inntekter med 10,9 mill. kr årleg i 2014-2016.

Med desse føresetnadene er økonomiplanen sett opp i balanse alle år i perioden.

¹ I tillegg er det ei behaldning på ca 7 mill. kr i ”øyremerkte” disposisjonsfond: 5 mill. kr til premieavvik som vil bli belasta driftsrekneskapan over 10-15 år, 1 mill. kr til eigendelar forsikring og knapt 1 mill. kr knytt til endringar i rekneskapsprinsipp.

Funksjonsområde 1: POLITISK STYRING, ADMINISTRASJON OG FELLESFUNKSJONAR

Funksjon 100: POLITISK STYRING

Godtgjersler til folkevalde, representasjonsutgifter, partistøtte og valavvikling. Valdres natur- og kulturpark.

Mål og viktige planar

Ha eit tilpassa politisk apparat som kan ivareta lokaldemokratiet og fatte effektive avgjerder. Kommuneplanen er det overordna styringsdokumentet.

Budsjettkommentar

Ordførgodtgjersla aukar med 3,5 %; frå 515 000 kr til 533 000 kr (+ 2 000 kr knytt til skattlegging av mobiltelefon). Godtgjersler og utgiftsdekning til andre folkevalde er auka tilsvarande, jf. reglement vedteke i sak KS-068/98.

Tilskot til dei folkevalde gruppene i kommunestyret er ført opp med 40 000 kr (uendra). 10 % av denne støtta blir gjeve som ein lik sum for kvar kommunestyregruppe og 90 % blir fordelt etter talet på medlemmer i kvar kommunestyregruppe; jf. kommunestresak 69/07.

Valdresrådet bad om at tilskotet til Valdres Natur- og Kulturpark frå Valdreskommunane auka frå 3,5 mill. kr til 4,5 mill. kr årleg frå 2012 til 2015, der Vang sin del er 392 000 kr. Den nye totalramma er godkjend av alle Valdreskommunane.

Funksjon 110: KONTROLL OG REVISJON

Kontrollutval og revisjon.

Valdres- og Hallingdalskommunane har frå 2010 finansiell revisjon og forvaltingsrevisjon i eigenregi gjennom *Kommunerevisjon IKS, Valdres – Hallingdal*.

Funksjon 120: ADMINISTRASJON

Rådmannskontoret med kommunekassa, etatssjefane med merkantile medarbeidarar, sentralbord, velferdstiltak, bedriftshelseteneste, overordna HMS-arbeid, frankering, kopiering, felles IKT-løysingar, kontingentar til KS mv. og frikjøp av hovudtillitsvalde.

Valdreskommunane har felles innkjøpskoordinator med Sør-Aurdal som vertskommune.

Felles skatteinnkrevjing med trekkontrollør for Valdres starta opp i 2011.

Langsiktige mål

- God service til innbyggjarane.
- God ressursutnytting, planlegging og handling i tråd med økonomiske realitetar.
- Overordna administrativ styring, m.a. med løpande utvikling av leiarane.

Planar og vedtak

- Kommuneplan – overordna mål og retningslinjer (generell del) vedteke i 2003 (KS-47/03). Ajourføring med endeleg behandling var føresett i 2012, men dette kan dra ut til 2013.
- Rullering av arealdelen 2003 og kommunedelplan for Tyinkrysset 2005. Arealdelen er til revisjon med planlagd endeleg behandling i 2012, men kan dra ut til 2013.
- Administrativ organisering vedteke i 1997 (KS-14/97) og evaluert i 1999 (KS-50/99). Etter dette har det vore enkelte mindre justeringar.
- Reglement for folkevalde organ og om delegering: KS-63/04 med seinare endringar.
- Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2011-2015: KS-61/10.
- IKT-plan for skule og barnehage i Vang: KS-04/08.
- Organisasjonsstruktur for helse- og sosialetaten og organisasjonsplan for IHT: KS-41/10.
- Kommunal planstrategi vedteke i september 2012: KS-53/12.

Budsjettkommentar

I administrasjon ligg det her i kommunen til saman 13,8 årsverk fordelt på 18 tilsette.

Arbeidet med revisjon av kommuneplanen ligg etter vedteke ”planprogram”, men er no i slutfasen og kan behandlast i 2013. Framdrifta er likevel noko usikker av di det er varsla fleire motsegner til planframlegget frå stat og fylkeskommune.

Velferdsmidlar er budsjettetert med 35 000 kr årleg (uendra frå 2012).

Styringsgruppa for FYSAK har utarbeidd framlegg til system for å fremje fysisk aktivitet for kommunalt tilsette, med stor deltaking. Det er sett av 30 000 kr til påskjøning/premiering.

IKT-systema er blir drifta av IKT Valdres IKS, der kommunane eig 1/6 kvar. Selskapet kjøper sjølv inn nytt utstyr etter behov og fakturerer kommunane etter fastsett kostnadsdeling. (Etter ny oppteljing i 2012 er Vang sin del 11,48 %). Kommunane har dermed ikkje investeringsutgifter til utstyr, men får alle kostnadene i driftsrekneskapen. IKT-drift er ei stor utfordring med raskt vekslende behov og teknisk utvikling. Våren 2012 vart det utvikla nye rutinar/metodikk for bestilling av programvare og utstyr, der behov og ønske blir samla opp, og prioritering skjer gjennom vedtak av budsjett for selskapet. Ein del utstyr og programvare er kome til (m.a. politikarportal og nettbrett). Hausten 2012 hadde rådmennene ei evaluering av selskapet etter snaue to års drift. Som ein del av dette vil det truleg blir utarbeidd overordna strategidokument for selskapet. Vedteke budsjett for IKT Valdres har ei kostnadsramme på 22,85 mill. kr for 2013 (herunder ei ny tekniskstilling), der Vang sin del utgjer 2 623 000 kr.

Systematisk internkontroll

Kommunane skal har ein etablert internkontroll med risikovurdering, planlegging, organisering, opplæring, iverksetting av tiltak, rapportering og evaluering for å sikre at tenestene har tilstrekkeleg kvalitet og oppfyller gjeldande lovkrav.

Internkontroll er arbeidskrevjande. I 2012 har Nord Aurdal, Sør Aurdal og Vang samarbeidd om dette viktige arbeidet, fekk skjønnsmidlar frå fylkesmannen, og prosjektleiar er engasjert. Sentralt i dette står val av eit elektronisk støtteverktøy til å halde oversikt over aktuelle rutinar. Det er eit mål å få på plass dette systemet i løpet av 2013. Det er i 2013 tenkt brukt 100 000kr til dette føremålet.

Prioriteringar i planperioden

- Etablere ein systematisk internkontroll for den samla kommunale verksemda.
- Arbeide vidare med personalutvikling med plansamtalar som viktig middel.

Funksjon 121: FORVALTING AV BYGG OG EIGEDOM

Forsikring av kommunale bygg. Etter felles anbudsprosess for Valdreskommunane (siste gang hausten 2009) er skadeforsikringane samla hjå Valdres Gjensidige Brannkasse.

Funksjon 130: ADMINISTRASJONSLOKALE

Drift og vedlikehald av kommunehuset.

Planlagt oppgradering/opprusting er gjennomført. Det står att noko på inventar og utstyr, som ligg inne med ca 150 000 kr for 2012.

Det er behov for å vidareføre opprustingsarbeidet spesielt med tanke på energiøkonomisering og inneklima. Det er litt høge verdiar for radon i bygget. Utskifting av vindaugo og betring av ventilasjon vil kunne vera gode tiltak.

Funksjon 180: FELLESUTGIFTER

Eldrerådet, råd for menneske med nedsett funksjonsevne, overformynderiet og sivilforsvaret/fredsinnsettsgrupper (FIG)

Sekretærfunksjon for eldrerådet og råd for menneske med nedsett funksjonsevne blir utført innan den ordinære stillingsramma for rådmannskontoret.

FIG Valdres har beredskapdepot i Nord-Aurdal og mannskap for dei seks kommunane, der Vang dekkjer sin del av husleiga.

Funksjon 190: INTERNE SERVICEININGAR

Denne funksjonen kan nyttast for føring av utgifter og inntekter gjennom året som gjeld fleire funksjonar. Ved årsavslutninga skal utgiftene og inntektene fordelast, slik at sluttsummane for funksjon 190 blir 0. I budsjettsamanheng blir denne funksjonen nytta for lager i Synshagen.

Etter at det no er bygd nytt kaldt lager kunne det vore ynskjeleg å få asfaltert plassen framfor lageret. Dette er det ikkje funne rom for i budsjettet.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 1

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Iverksetting og teknisk system for internkontroll:	100 000 kr	2013
Velferdsmidlar (uendra frå 2012)	35 000 kr	årleg
Premiering av dokumentert fysisk aktivitet for tilsette (25 000 kr i 2012)	30 000 kr	årleg

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen

Asfaltering framfor lageret i Synshagen	180 000 kr
Kommunehuset; full renovering (ikkje indeksregulert)	12 mill. kr

Funksjonsområde 2: SKULE, BARNEHAGE, VAKSENOPPLÆRING OG FRITIDSTILBOD BARN/UNGE

Funksjon 201: Barnehage

Øye, Fredheim, Åsvang og Ryfoss.

Mål og viktige planar

- Barnehagane skal legge til rette for ei god utvikling for kvart enkelt barn i eit trygt og stimulerande miljø der leiken står i sentrum.
- Legge til rette for godt samarbeid mellom heim og barnehage.
- Legge til rette for ein god overgang mellom barnehage og skule.
- Utvikle personalet gjennom tiltak for kompetanseheving.
- Legge til rette for full barnehagedekning.

Målsettinga om full barnehagedekning i Vang er oppfylt dei siste åra.

Maksimalpris for barnehage i 2013 blir som før; 2 330 kr pr. måned for ein heiltidsplass.

Ut i frå fødselstala i Vang kommune vil det ikkje bli auke i talet på barn i barnehagane i økonomiplanperioden, men tendensen er at foreldra vil ha barna i barnehagen tidlegare og med lengre opphaldstid pr. veke enn før.

Vi prøver å oppfylle ønske om barnehageplass fortløpande viss det kan skje utan vesentleg auke i driftsutgiftene. Hovudopptaket blir gjort på våren etter kunngjering i lokalavisa.

Funksjon 202: GRUNNSKULE

Øye skule 1.- 4. klasse, Høre skule 1.- 7. klasse, VBU 1.-10. klasse.

Mål og viktige planar

- Sikre eit fagleg godt grunnskuletilbod med god kunnskapsformidling.
- Skulane skal vere ein trygg stad å vere og ein god stad å lære.
- Stimulere til aktivt pedagogisk utviklingsarbeid.
- Utvikle personalet gjennom vedtekne planar for kompetanseheving.
- Legge til rette for gode overgangar barnehage – grunnskule – vidaregåande skule.
- Legge til rette for eit godt samarbeid mellom heim – skule.
- Nytte nærmiljøet og lokalsamfunnet i undervisninga.
- Halde ved like/styrke vektlegging på fysisk aktivitet.

Den økonomiske situasjonen er slik at kvar etat må ha aktuelle innsparingstiltak til vurdering. Innafor budsjettområdet grunnskule står det da mellom generell reduksjon av rammetimetalet eller endring av skulestrukturen. Reduksjon av rammetimetalet vil raskt kunne gje redusert kvalitet av undervisninga for alle grunnskuleelevane i kommunen. Det mest aktuelle innsparingstiltaket er derfor som tidlegare, endringar av skulestrukturen. I drøftingsmøte i hovudutval for levekår 18.10.12 vart det tilrådd å flytte dei 13 elevane i Øye til VBU frå august 2013. Dette kan gjennomførast utan ombygging på VBU. Hovudutvalet bad også om å få utgreidd framtida til Høre skule.

Ei overføring av elevane frå Øye til VBU vil gje 36 elevar på småskulesteget på VBU. (Høre har 37 elevar på småskulesteget). For VBU vil dette føre til tredeling av småskulesteget mot no todeling. Dette vil gje ein stillingsreduksjon på 241 %, og årleg reduksjon i lønsutgifter på 1,3 mill. kr.

Sak om framtidig skulestruktur i Vang kommune vart behandla i kommunestyret 13.12.2012, med følgjande vedtak (KS-066/12):

Frå august 2013 blir alle elevane frå Øye overført til VBU. Nedbemanninga på 2,41 årsverk med verknad frå 1.8.2013 blir så langt som råd gjennomført ved naturleg avgang og avslutning av mellombels tilsetting og vikariat.

Kommunestyret vedtek at det seinast frå 1. august 2016 skal vere ein skule lagt til VBU i Vang.

Dersom det skal bli aktuelt å samle alle grunnskuleelevane i ei framtidsretta sentralskule ved VBU, må det utgreiast følgjande:

- a. Kva endringar som trengst ift. dagens bygningsmasse på VBU. Ombygging eventuelt nybygg eller tilbygg. Oppdatert økonomisk overslag. Her må det og takast høgde for ein kalkulert elevvekst.*
- b. Fleirbrukshall skal kalkulerast ift. investering og drift. Renovering, eventuell erstatning for eksisterande samfunnshus må utgreiast.*
- c. Felles garderobe, dusj og toalett i sambruk mellom basseng, samfunnshus og eventuell fleirbrukshall må utgreiast.*
- d. Eit tilfredsstillande utanlegg ift. framtidig skolestørrelse må utgreiast.*

Dersom dei økonomiske føresetnadene skulle endre seg vesentleg, tek kommunestyret attensald om å ta opp att vedtaket om samling til ein skule ved budsjettbehandlinga hausten 2013.

Drift av samfunnshusa blir i prinsippet som før sjølv om skulane blir lagde ned.

Vi har 37 lærarar i skulane i Vang. 3 av desse har ikkje godkjent utdanning, 4 har lærarutdanning utan påbygging. Elles har me 13 adjunktar, 12 adjunktar med opprykk og 5 lektorar. Av lærarane har 5 leiarstillingar der delar av arbeidstida går til administrasjon. Me har også 9 assistentar i skule og SFO og 8 av dei har fagbrev. 14 av lærarane er over 55 år, og etter gjeldande særavtale kan dei få redusert undervisningstid. I tillegg har kommunen ei ordning som gjev 10 % reduksjon av arbeidstida etter fylte 62 år. Ekstramidlar til å oppfylle desse avtalene er lagt inn i budsjettet, og utgjer 106 % stilling.

8 timar gratis leksehjelp for 1. til 4. klasse blir dekt opp av assistentar og i nokon grad lærarar.

Kunnskapsdepartementet har sett i gang tiltaket "ny giv" som har som mål å redusere fråfallet i vidaregåande skule. Det er nesten ikkje registrert fråfall dei siste åra for elevar frå Vang, men me vil likevel følgje opp denne satsinga. Lokalt vil me styrke undervisninga i kjernefaga for avgangskullet, særleg for å løfte dei svakaste elevane. Dette, og utviding av valfag til både 8. og 9. klasse, skal me få til innafør tildelt rammetimetal.

Interkommunal logopedteneste

Rådmannsutvalet går inn for etablering av ei felles logopedteneste for alle kommunane i Valdres med 1,6 årsverk, lagt til den interkommunale pedagogisk-psykologiske tenesta PPT (organisert etter § 27 i kommunelova). Vår logoped vil få tilbod om å gå inn i bemanninga i PPT saman med dei andre logopedane, og leiinga blir som for noverande teneste. I samband med etableringa vil tenesta sitt ansvar og arbeidsoppgåver bli nærmare avklåra på administrativt nivå, og behov for endra vedtekter vil bli vurdert.

Funksjon 211: STYRKA BARNEHAGETILBOD

Barnehagen sin del av utgiftene til pedagogisk psykologisk teneste for Valdres.

Mål og viktige planar

- Følgje opp tiltak etter sakkunnig tilråding for å førebyggje seinare vanskar.

Det er viktig med tidleg innsats og etter tilråding frå PPT legg me til rette for gjennomføring og oppfølging av nødvendige tiltak for dei som treng det. Ekstra språkopplæring blir ført på funksjon 201 som opplæringstiltak for framandspråklege barn.

Funksjon 213: VAKSENOPPLÆRING

Opplæring for innvandrarar, grunnskuleopplæring, spesialundervisning for vaksne, vaksenopplæring etter opplæringslova og lokale til vaksenopplæring.

Mål og viktige planar

- Hjelpe den einskilde til eit meir meningsfylt liv.

Talet på vaksne som får spesialundervisning held seg stabilt.

Undervisninga i norsk og samfunnskunnskap for vaksne asylsøkjjarar på Vang mottakssenter skjer i regi av introduksjonssenteret for Vang og Vestre Slidre. Det inneber store utgifter som vil variere noko frå år til år, men dei skal balanserer med øyremerkte statlege tilskot.

Funksjon 215: SKULEFRITIDSTILBOD

Skulefritidstilbod for småskulebarn ved alle skulane.

Mål og viktige planar

- Barn frå 1. til 4. klasse som ønskjer det skal få eit godt tilrettelagt aktivitetstilbod før og/eller etter skuletid og i inntil 4 veker av skulen sine feriar. Dette tilbodet skal dei fortrinnsvis få ved den skulen dei går på.

I økonomiplanperioden er det lagt inn SFO-tilbod på same nivå som no om morgonen og etter skuletid på VBU og etter skuletid i Høre og Øye.

I gjeldande vedtekter er minstetalet for SFO-tilbod fire barn, både for å gje eit godt sosialt tilbod, og for å dekkje noko av utgiftene gjennom brukarbetaling. Det er registrert ønske om å senke dette minstetalet. Dette krev i så fall vedtektsendring og auka løyvingar. Dersom kravet blir senka frå fire til to barn, og det fører til at tilbodet blir brukt kvar morgon, ettermiddag og i fire veker av skulen sine feriar ved alle skular, må budsjettet aukast med ca. 300 000 kr. Brukarbetaling trekkjast frå, men med berre to barn i gruppa blir den neppe høgare enn 50 000 kr. Tiltaket er ført opp utanom ramma med ei årleg netto utgift på 250 000 kr.

Funksjon 221: BARNEHAGELOKALE OG SKYSS

Planlegginga av ombygging og påbygg av Fredheim barnehage er i full gang, og me reknar med byggestart i mai 2013 og ferdigstilling i juni 2014.

I byggeperioden vil barn og personale i Fredheim barnehage bli overført til dei andre barnehagane, dei fleste til Åsvang. Me reknar med å klare dette utan meirutgifter.

Driftsutgiftene for ein ny Fredheim barnehage vil ligge på same nivå som no. Arealet i den nye barnehagen blir noko større, men eit godt isolert bygg vil bli rimelegare å varme opp.

Bemanning og lønsutgifter vil bli på same nivå som no.

29.11.2012 godkjente kommunestyret forprosjekt til Fredheim barnehage med ein investeringskostnad på 20,6 mill. kr med dekning av næringsfondet (KS-067/12).

Elles er det innarbeidd 140 000 kr i investeringsbudsjettet til opprusting av/nytt utstyr til uteleikeplassen i Ryfoss barnehage i 2013.

Funksjon 222: SKULELOKALE

Teknisk rom under bassenget på VBU har nytt ventilasjonsanlegg og godkjent lagerplass til kjemikalier. Med desse utbetringane reknar me med at luftkvaliteten i rommet er så god at det ikkje er behov for ytterlegare tiltak.

Garderobeanlegget på VBU oppfyller ikkje krava til universell utforming, og det er brukarar som føler dette problematisk. Det er mogleg med ombygging etter krava innafor eksisterande areal til garderober, dusjar og toalett. Kostnaden med ei slik ombygging er utifrå erfaring med liknande prosjekt rekna til ca. 1,4 mill. kr inkl. mva. Ombygging av garderobeanlegget er ført opp i investeringsbudsjett for 2014. Viss det er ønske om å gå vidare i å utgreie fleirbrukshall i tilknytning til VBU, må det sjåast i samanheng med behovet for ombygging av eksisterande garderobeanlegg.

Fullføring av tilgangskortsystem til alle ytterdører på VBU (til no installert i 7 av 25 dører) er ført opp med 375 000 kr i investeringsbudsjett for 2013.

Kulturskulen har behov for eit rom til rockeverkstad på VBU. Då slepp ein å bruke tid til rigging før kvar undervisningstime, og kan ta betre ta vare på dyrt utstyr. Dette rommet kan me klare å få til nede i vestibylen. Tiltaket er kostnadsberekna til 40 000 kr og innarbeidd i driftsbudsjett for VBU i 2013.

Renovering av samfunnshuskjøkkenet på VBU, kostnadsberekna til 350 000 kr inkl. mva er ført opp utanom ramma, men her reknar ein med at mykje kan gjerast innafor det ordinære vedlikehaldsbudsjettet. Det same gjeld ønsket om å oppgradere kunst- og handverksavdelinga, kostnadsberekna til 250 000 kr inkl. mva.

Parkettgolvet i gymsalen på VBU har byrja å sprekke, og det er ynskjeleg å få skifta det ut. Tiltaket er kostnadsrekna til 450 000 kr og ført opp utanom ramma. Elles står fleire vedlikehaldstiltak for tur på VBU som ikkje er ferdig planlagt og kostnadsrekna: Utbetring/fornyng av dei eldste ventilasjonsanlegga, tilleggisolering/lufting for å hindre/reduere ising på tak og vidare utskifting av glas.

Funksjon 223: SKULESKYSS

Skuleskyssen blir organisert av fylkeskommunen og utgiftene fordelt mellom kommune og fylkeskommune. For symjekøyninga og skuleskyss ved trafikkfarleg veg må kommunen sjølv ta all kostnad. Hovudutval for levkår har gjort vedtak om at alle grunnskuleelevar som brukar E16 som skuleveg *der det ikkje er gang- og sykkelveg* får fri skuleskyss. Elevar ved Høre skule som bur etter strekninga mot Eggeåsen får også fri skuleskyss.

Funksjon 231: AKTIVITETSTILBOD BARN OG UNGE

FRI-NAT, fritidsklubben, ungdomsrådet og tilskot til barne- og ungdomsorganisasjonar. Det er også midlar til fritidsaktivitetar for barn og unge på funksjonane 370 bibliotek, 373 kino, 377 kunstformidling, 380 idrett og 383 musikk- og kulturskular.

Mål og viktige planar

- Gje barn og ungdom så positive opplevingar med å vekse opp i vår kommune at dei føler at Vang er verd å kome tilbake til.
- Legge til rette for arbeidet i ungdomsrådet og følgje opp tiltak, aktivitetar og arrangement for ungdomsgruppa.

Budsjettet omfattar lønsutgifter til miljøarbeidar i 50 % stilling, fjelltur i Jotunheimen med to overnattingar for 9. klasse og elles aktivitetar innafor FRI-NAT i løpet av skuleåret.

Ungdomsrådet fungerer godt. Det blir lagt vekt på at ungdommen sjølv viser initiativ, kjem med framlegg til arrangement/tiltak og er med på gjennomføring.

I 2013 er midlane planlagt brukt til følgjande aktivitetar:

- Jotnerock
- Ungdommens kulturmonstring (UKM)
- Kurs, tiltak og arrangement som det blir teke initiativ til gjennom året
- Drift av ungdomsklubben organisert som ”allaktivitetskveldar” på VBU

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 2

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Flytting av elevane frå Øye til VBU – innsparing: 5/12 verknad i 2013 (-550 000 kr) og full verknad frå 2014; årleg reduksjon:	- 1,3 mill kr
Rockeverkstad på VBU i 2013	40 000 kr

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Tilgangskortsystem til resten av ytterdørene på VBU i 2013	375 000 kr
Opprusting/nytt utstyr til uteleikeplassen i Ryfoss barnehage i 2013	140 000 kr
Fredheim barnehage: 0,2 mill. kr 2011 + 0,3 mill. kr 2012 + 20,1 mill. kr 2013	20,6 mill. kr
Ombygging av garderobeanlegg for samfunnshus og symjehall på VBU i 2014	1,4 mill. kr

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – drift

Utvida SFO-tilbod	250 000 kr
Renovering av samfunnshuskjøkkenet på VBU	350 000 kr
Oppgradering/nytt utstyr i kunst- og handverksavdelinga	250 000 kr
Nytt parkettgolv i gymsalen på VBU	450 000 kr

Funksjonsområde 3: HELSETENESTER, AKTIVISERING, SERVICETENESTER

I følgje den nye helselovgivinga som vart innført i 2012, skal kommunen leggje folkehelseperspektivet til grunn i heile verksemda si. Føremålet med lova er å bidra til ei samfunnsutvikling som fremjar folkehelse, deriblant utjamning av sosiale helseskilnader. Folkehelsearbeidet skal fremje helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige tilhøve og bidra til å førebyggje psykisk og somatisk sjukdom, skade og lidning. Det er m.a. krav til skriftleg oversyn over helsetilstanden, meir aktivt førebyggjande arbeid og krav til samhandling mellom kommunen og helseføretaket og ev. med andre kommunar for å løyse ulike oppgåver i helsetenesta. Kommunen skal delfinansiere bruk av mange spesialisthelsetenester.

Funksjon 232: HELSESTASJON OG SKULEHELSETENESTE

Helsetasjon, skulehelseteneste, interkommunal jordmorteneste, svangerskapskontroll og barselomsorg.

Mål og viktige planar

- Målretta sjukdomsførebyggjande arbeid, spesielt relatert til livsstil, m.a. rusmisbruk
- Oppretthalde fokus på godt fysisk og psykososialt oppvekstmiljø for barn og unge
- Spesiell merksemd på unge med psykososiale vanskar

Her inngår 150 % helsesystemstilling, 80 % sjukepleiar på asylmottaket og Vang sitt tilskott til interkommunal jordmorteneste og helserådgevar ved Valdres vidaregåande skule.

Funksjon 233: ANNA FØREBYGGJANDE HELSEARBEID

Oversyn og planlegging etter folkehelselova, miljøretta helsevern, helsetasjon for innvandrarak og frisklivssentralar.

Her inngår 20 % legestilling, 20 % FYSAK-koordinator og 20 % kontorstilling ved helseavdelinga.

Mål og viktige planar

- Merksemd på folkehelseaspektet ved all kommunal aktivitet
- Auke interessa for livsstil i befolkninga, spesielt fysisk aktivitet
- Utarbeide plan for folkehelsearbeidet

Funksjon 234: AKTIVISERING OG SERVICETENESTER FOR ELDRE OG FUNKSJONSHEMMA

Tenester til eldre, personar med nedsett funksjonsevne, psykiske lidningar, utviklingshemming mv: Eldresenter og dagsenter for heimebuande, aktivitetssenter for personar med utviklingshemming, transporttenester, støttekontakt, matombringning, tryggleiksalarm, ferie-/velferds-tilbod, frivilligsentral, frisør og fotpleie.

Mål og viktige planar

- Oppretthalde tilpassa dag-, arbeids- og aktivitetstilbod for menneske med nedsett funksjonsevne grunna alder, fysisk eller psykisk sjukdom. Ivareta livskvalitet, behov for sosial kontakt og aktivitet gjennom førebygging og meningsfylte aktivitetar.
- Utvikle samarbeid kring tildeling av tenestene, for best tilpassa tilbod og ressursutnytting.
- Aktiv alderdom trass i fysiske og psykiske lidingar gjennom dagsentertilbod.
- Planlegge og tilby dagtilbod for personar med demens i tråd med Demensplan 2015.
- Legge til rette for normalisert livssituasjon gjennom arbeids- og aktivitetstilbod.
- Brukarmedverknad gjennom brukarundersøking og samarbeid med elderrådet og råd for menneske med nedsett funksjonsevne.
- Arbeide for full drift av "Varig Tilrettelagt Arbeid" (VTA). Dette medfører tilpassing av aktivitetar og produksjon, og samarbeid med NAV for å rekruttere arbeidstakarar til ordninga.
- Oppstart frivilligsentral i Vang.

Både dag- og aktivitetssenter på Vangsheimen for heimebuande eldre og dagsenter på Lund for psykiatriske pasientar er opne to dagar i veka. Her inngår transport av brukarar.

Lund Arbeidsbase har aktivitets- og arbeidstilbod for menneske med behov for tilrettelagt arbeid og/eller nedsett funksjonsevne. Det er tilbod for personar med behov for arbeids-/språkpraksis frå vidaregåande skule eller NAV. Lund har lenge meldt eit sakk om eit enkelt lagerhus til å tørke veden dei sel. Etter ettersyn og tilbakemeldingar ser ein at dette er eit behov, og at ein samstundes får tatt betre vare på det utstyret kommunen har der, ved å få dette innunder tak.

Biobrensel som varmforsyning i Vang sentrum kan innebera nye/utvida oppgåver for Lund.

Dagtilbodet ved Vangsheimen er opne 2 dagar kvar veke. Det er ei viktig teneste for heimebuande eldre i høve til sosialt samvær og meningsfylt aktivitet.

Kompetanse/funksjon og årsverk aktivitet og arbeid (uendra):

	Kompetanse/funksjon	Årsverk
Dagsenter Vangsheimen	Omsorgsarbeidar/hjelpepleiar	0,6
	Assistent	0,4
Lund Arbeidsbase/VTA	Sosialpedagog	1
	Fagarbeidar	0,5
Dagsenter psykiatri	Sjukepleiar	0,4
	Ergoterapeut	0,2
	Miljøterapeut	0,4

Hausten 2011 vedtok kommunestyret å opprette ei prosjektleiarstilling for å utarbeide plan for frivilligsentral og søknad om tilskot frå Kulturdepartementet (KS-048/11). I søknaden vart det lagt til grunn eit driftsbudsjett på 250 000 kr i 2012 (lokal finansiering 100 000 kr og tilskot 150 000 kr), og 550 000 kr årleg frå 2013 (lokal finansiering 250 000 kr og tilskot 300 000 kr). Kulturdepartementet tildelte tilskot for 2012 til etablering. 20.9.2012 vedtok kommunestyret å opprette frivilligsentral med dagleg leiar i heil stilling, og løyvde 525 000 kr til ombyggingsarbeid på biblioteket (KS-051/12). Dette vil bli gjennomført i byrjinga av 2013, og midlane er overført. Frivilligsentralen er lagt under kulturområdet (ansvar 205). I økonomiplanen er det lagt inn 500 000 kr årleg i lønsutgifter og 50 000 kr årleg i andre driftsutgifter.

Funksjon 241: DIAGNOSE, BEHANDLING OG RE-/HABILITERING

Allmennedisin: Legeteneste, interkommunal legevakt, nytt naudnett, fysioterapi, ergoterapi, frisklivsrettleiar, psykiatrisk sjukepleieteneste, formidling av hjelpemiddel og tilskot til Norsk Pasientskadeerstatning.

Mål og viktige planar

- Nytt naudnett innførast i Oppland hausten 2013
- Legevaktteneste lokalisert på Fagernes utanom kontortid alle dagar, frå 01.01.13
- Auke legetenesta på Vangsheimen, i tråd med vedteken plan
- Revidere plan for habilitering og rehabilitering
- Bidra til heilskapleg behandlingsskjede for personar med psykiske og andre sjukdommar, i nært samarbeid med sjukehusa og ev. andre kommunar
- Fremje brukarmedverknad
- Ynskje om auka stilling for frisklivsrettleiar, elles oppretthalde noverande tenestenivå

Nytt naudnett for akuttetatane frå 2013 vil truleg gje driftskostnader på same nivå som tidlegare, i tillegg til etableringskostnad av systemet på Fagernes legevaktsentral på om lag 13 000 kr for 2013.

Vang kommune sin del av finansiering av Valdres lokalmedisinske senter og regionalt helseprosjekt er vidareført. Utgiftene til delfinansiering av sjukehustenster ser ut til å bli mykje større enn det som var lagt til grunn i budsjettet for 2012.

Stillingar

- Legestilling 270 % (inkl. legeteneste på Vangsheimen, helsestasjon og skulehelseteneste).
- Hjelpepersonell 200 %.
Elektronisk kommunikasjon inneber ei viss rasjonalisering av tidlegare oppgåver, men dekninga av hjelpepersonell er likevel sårbar, spesielt i feriar.
- Fysioterapeut 100 %
+ driftstilskott tilsvarande 1 årsverk for privatpraktiserande fysioterapeut
- Psykiatrisk sjukepleiar 180 % (på årsbasis i 2013)
- Ergoterapeut 70 % (på årsbasis)
- Frisklivsrettleiar 20 %.
Føremålet med stillinga er å få enkeltpersonar til å betra livsstilen for å redusere sjukdom og indirekte redusere kostnader til helseteneste. Det er stor trong for utviding av stillinga.

Varmepumpa på Vangstunet

Varmepumpa har aldri kome skikkeleg i drift. Det har vore store problem med drifta og den har stått i lange periodar. Det siste no er at det er oppstått frostskaade på ein kondensator.

Det har vore usemje om ansvarsforholda, og leverandøren er konkurs. Det er reist krav om erstatning i buet, men det var ikkje noko å hente. Det er vidare reist krav om erstatning frå garantist og forsikringsselskap. Denne saka er ikkje avklart.

Utbetring/ombygging er det vanskeleg å seie noko sikkert om før ein får vurdert løysing, men det kan bli ein betydeleg kostnad. Arbeidet med dette blir starta no.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 3

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Varmepumpe Vangstunet konsulenthjelp: 200 000 kr løyvd i 2012 blir vidareført til 2013

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Frivilligsentral: Løn inkl. sosial utgifter: 500 000 kr
Andre driftsutgifter: 50 000 kr
Statstilskot: - 300 000 kr

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – drift:

Det er stor trong for **utviding av stillinga for frisklivsrettleiariar**. I følgje Oppland fylkeskommune sin folkehelsekoordinator burde Vang ha 80 % stilling for frisklivsrettleiariar og folkehelsekoordinator til saman, mot 40 % som i dag. Når kommunen no bør auke satsinga på førebyggjande arbeid, både på individ- og gruppenivå, bør denne stillingsressursen aukast. Tidleg innsats for aktuelle brukarar er viktig – spesielt for folk i risikosone for å utvikle sjukdom. Det er naudsynt å bruke meir tid til rådgjeving og oppfølging og spesielt med å vere aktivt med i treninga. Gjennom t.d. gruppetrening kan det også bli meir tid til individuell oppfølging. Fokusering på røykeslutt er særskild aktuelt. Frisklivsrettleiariens sitt arbeid er svært sentralt for å motverke livsstilssjukdomar og dermed på sikt redusere forbruket av sjukehus-tenester. På sikt kan ein vonleg rekne med at kommunen sine utgifter til sjukehus-tenester blir redusert ved dette tiltaket.

Stabburshella søker Vang kommune om 25 000 kr for drift i 2013, som tiltak i STYRK-prosjektet *Samhandling i rusrelatert arbeid i Valdres* og vidareutdanninga *Nettverksmøter og relasjonskompetanse* ved Høgskolen i Gjøvik. Stabburshella er ein rusfri treffstad på Fagernes, styrt av brukarar og pårørande, der både personar med psykiske og rusrelaterte problem og deira pårørande kan møtast. Dei har fokus på sjølvhjelp, nettverk, tilfrisking og førebyggjande arbeid, t.d. retta mot ungdom. Tiltaket synest å vere godt i tråd med intensjonen i den nye helse- og sosiallovgevinga.

Hovudutval for levekår har i møte 18.10.2012 bede administrasjonen vurdere framtidig drift og tenester knytt til Lund Arbeidsbase, herunder avtale om VTA plassar, med bakgrunn i behov for betra driftsbalanse.

Ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan 8.11.2012 viste formannskapet til at folkehelseplan (jf. sak om kommunal planstrategi i kommunestyret frå september) må utarbeidast, og at ein slik plan vil gje grunnlag for ei vurdering av behovet for stillingsressurs som frisklivsrettleiariar og folkehelsekoordinator (FS-053/12).

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – investering

Eventuelle utgifter for å få varmpumpa på Vangstunet i drift.

Kostnad er det vanskeleg å ha formeining om, men det vil truleg gjelde vesentlege summar.

Funksjonsområde 4: SOSIALE TENESTER OG BARNEVERN

Funksjon 242: RÅD, RETTLEIING OG SOSIALT FØREBYGGJANDE ARBEID

Sosialkontortjeneste/NAV, sosialt førebyggjande arbeid (m.a. rusmiddelarbeid og skjenkeløyve/-kontroll), krisesenter for kvinner og menn, SMISO (Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep) og overgrepsmottak.

Mål og viktige planar for Arbeids- og velferdsetaten – NAV

- Rett teneste og stønad til rett tid
- Fleire i arbeid og aktivitet, færre på stønad
- Ein velfungerande arbeidsmarknad med høg yrkesdeltaking
- God service og rettleiing tilpassa brukarane sine føresetnader og behov
- Ein heilskapleg, effektiv og brukarorientert arbeids- og velferdsforvaltning

Budsjettkommentar

3. november 2011 vedtok kommunestyret å slutte seg til samarbeidsavtale om å organisere NAV Valdres som eit administrativt vertskommunesamarbeid med overføring av mynde til Nord-Aurdal som vertskommune frå 1.1.2012, jf. kommunelova § 28 a, b og e (KS-62/11).

Driftsbudsjett og økonomiplan for NAV Valdres blir vedteke av vertskommunen, og stønadsbudsjett og deltakarkommunane sine løyvingar til NAV Valdres blir behandla i den einskilde kommune. Alle inntekter og utgifter blir ført i vertskommunen sin rekneskap, utanom husleige ved det einskilde kontor som blir gjort opp direkte med staten v/NAV Oppland.

Frå 2013 inngår ungdomsprosjektet med 0,5 årsverk i budsjettet for NAV Valdres.

Rusførebyggjande arbeidsgruppe skal styrke kompetansen og samordne ressursar blant lærarar, helse- og sosialpersonell, politi, kulturarbeidarar, frivillige organisasjonar og andre. Gruppa skal følgje opp arbeidet med å nå dei ruspolitiske måla, og ta initiativ og setje i verk tiltak som følgjer handlingsplan. Førebyggjande arbeid mot barn og unge har høg prioritet. Det er ført opp 20 000 kr til arbeidsgruppa.

Funksjon 243: TILBOD TIL PERSONAR MED RUSPROBLEM

Tiltak for rusmiddelmissbrukarar etter sosialtenestelova kap. 6, m a institusjonsopphald, behandlingstiltak for rusmisbrukarar og ettervern.

Hjelp til å koma bort frå misbruk av alkohol og andre rusmiddel gjennom råd, rettleiing og hjelpetiltak. Det skal også gjevast råd, rettleiing og hjelp til familien. Når det er behov for det og klienten ynskjer det, skal sosialtenesta hjelpe til med behandlingssopplegg. Dette kan m a omfatte støtteopplegg på arbeidsplass og støttekontakt.

Sosialtenesta og helsesyster har ansvar for at gravide rusmisbrukarar får rett behandling. Også innan psykisk helsevern er dette ei viktig oppgåve.

Kommunestyret har vedteke rus- og alkoholpolitisk handlingsplan for perioden 2010-2013

Funksjon 244: BARNEVERN TENESTE

Drift av felles barnevernsteneste for Vang og Vestre Slidre kommune med Vestre Slidre som vertskommune. Her er fire fagstillingar og 40 % merkantil, med utgiftsfordeling etter folketal. Sakkunnig bistand/advokat til utgreiing/saksbehandling og tolketenester.

Mål og viktige planar

- Førebyggjande barnevernsarbeid vil bli prioritert i året som kjem.
- Fange opp familiar med problem på eit tidleg tidspunkt
- Det blir arbeidd med å styrkje det tverrfagleg samarbeidet, og å skape eit meir ope barnevern der det er lett å ta kontakt.

Funksjon 251: BARNEVERN TILTAK NÅR BARNET IKKJE ER Plassert AV BARNEVERN

Utgifter til hjelpetiltak og til plassar i senter for barn og familiar.
Tiltaksstillingar i barneverntenesta.

Avlasting er som oftast retta mot foreldre som er åleine om omsorga i ein hektisk kvardag. Samfunnet stiller høgare krav til foreldre for oppfølging av born i skule og fritid. Ein ser at borna fort dett ut om dei ikkje får denne oppfølginga. Tiltaka rettar seg og mot ressursvake foreldre der born har behov for tryggleik og oppfølging og er førebyggjande med tanke på å ruste borna for læring på skulen og i kvardagen. Dekning av barnehage og SFO er også førebyggjande tiltak for styrking av sosial og kognitiv utvikling.

Barneverntenesta er inne i familiane med rettleiing i foreldrerolla og oppseding generelt. Familiane står meir åleine enn før då ein hadde besteforeldre og nær familie rundt seg. Det offentlege må delta i ansvaret for born si utvikling. Barneverntenesta har ikkje alltid kapasitet til å følgje opp alle familiar, og må difor nokre gonge leige inn rettleiarar på oppdrag. Leksehjelp er viktig for born og unge som ikkje klarer å hengja med i alle fag på skulen.

Funksjon 252: BARNEVERN TILTAK NÅR BARNET ER Plassert AV BARNEVERN

Tiltak som fosterheim, akutt plasseringar, institusjon og bufellesskap.
Hjelpetiltak i tillegg til plassering. Tilsynsførar i fosterheim.

P.t. er det ikkje noko barn med omsorgstiltak utanfor familien, og det er derfor ikkje budsjettert med noko på denne funksjonen. Dersom det skulle koma til nye behov, må dette takast opp gjennom budsjettendring.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 4

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Ungdomsprosjekt NAV Valdres: Vang sin del av 0,5 årsverk.

Rusførebyggjande arbeidsgruppe i Vang: 20 000 kr.

Funksjonsområde 5: HELSE- OG OMSORGSTENESTER, INSTITUSJONSLOKALE OG BUSTADER

OVERORDNA MÅLSETJINGAR

- Yte naudsynte og forsvarlege helse- og omsorgstenester av god kvalitet, på rett nivå, tilpassa brukarane sine individuelle behov innanfor vedtekne rammer.
- Tilby differensierte bustad- og institusjonstilbod av god kvalitet.
- Aktiv alderdom trass i fysiske og psykiske plager.
- Større rom for brukarmedverknad og personlege val i den daglege omsorga.
- Driftstilpassing i høve til demografisk utvikling, endringar i behov for pleie- og omsorgstenester, dimensjonering av tenestene for å møte framtidige utfordringar. Desse endringane vil gjelde både funksjon 253 og 254.

18.10.2012 drøfta hovudutval for levekår moglege innsparingstiltak med sikte på betra driftsbalanse. For funksjonsområde 5 bad hovudutvalet administrasjonen om å jobbe vidare med følgjande område:

Samlokalisering av bustadene i miljøtenesta. To små bufellesskap representerer utfordringar både for personell og ressursutnytting. Små einingar er sårbare i høve til bemanning. Dette kjem fram mellom anna i form av stor gjennomtrekk og sjukefråvær. Samlokalisering av 5-6 bustader vil gje ei meir robust personalgruppe, større fleksibilitet i høve til å disponere personalet og betre arbeidsmiljø. Desse momenta vil igjen gje brukarane større stabilitet, kontinuitet og kvalitet på dei tenestene dei mottek.

Miljøtenesta må gjennomgå tenestetilbodet kritisk på fleire område. Desse vert ikkje nemnde konkret med omsyn til personvernet.

Vangsheimen: Hovudutvalet vil at administrasjonen skal arbeide for å bemanne 8-10 færre langtids plassar i institusjon. Vang vil framleis ha ein dekningsgrad godt over nivået for andre kommunar. Sjølv med styrka bemanning i heimetenesta, vil dette gje årlege innsparingar på 1-1,5 mill. kr. Rom på Vangsheimen bør kunne nyttast utan (ev. med minst mogleg) ombygging. Då kan dei enkelt takast i bruk som bemanna institusjonsplassar att når behovet aukar frå 2026 og framover.

Dette er utfordrande prosessar både for brukarar, pårørande og tilsette. **For å lukkast med dette meiner rådmannen det er behov for tydelege og konkrete føringar frå kommunestyret, og gjer framlegg om særskilte vedtak i samband med behandling av årsbudsjett og økonomiplan.**

Funksjon 253: HELSE- OG OMSORGSTENESTER I INSTITUSJON

Direkte brukarretta oppgåver i samband med helse- og omsorgstenester i institusjon med lang- og korttidsopphald, servicefunksjonar (kjøken, vaskeri, aktivitør mv.), medisinske forbruksvarer, tekniske hjelpemiddel, inventar og utstyr, administrasjon/leing, opphaldsbetaling og betaling for utskrivingsklåre sjukehuspasientar.

Mål og viktige planar

- Utarbeide tenestestandardar og serviceerklæringar for tenestene.
- Implementere sjukeheimslegeordninga jf. KS-108/07.
- Tilby langtids-, korttids-, rehabiliterings- og avlastingsopphald av god kvalitet.
- Arbeide aktivt for å rekruttere og behalde kvalifisert personale.
- Kompetanseheving gjennom internundervisning, studiegrupper, regionale kurs og deltaking i regionalt prosjekt for kartlegging av kompetansebehov i framtida.
- Utarbeide ein kommunal plan for kompetanseheving for å møte framtida sine krav og utfordringar jf. Omsorgsplan 2015; St.meld. nr. 25 (2005-2006).
- Demensplan for Vang kommune: Politisk behandling og iverksetjing i 2013, jf. tidsplan.
- Deltaka i *SamAks-prosjektet*: Samarbeid med Sjukehuset Innlandet om kompetanseheving i høve til pasientar med demens som kommunane no har eit større ansvar for.
- Utvikle styringssystem for å sikre kvalitet på tenester gjennom kartlegging av område der det er fare for svikt, og utarbeiding av tiltak og rutinar i høve til dette.
- Kvalitetssikre sakshandsaming og dokumentasjon.
Halde fram arbeidet med å innarbeide gode rutinar og sikringssystem på dette området.
- Kvalitetssikre IPLOS- og KOSTRA-rapportering.
- Arbeidsmiljø og HMS, oppfølging av risikovurdering og handlingsplanar.
- Gjennomføre brukar-/pårørandeundersøkingar.
- Delta aktivt i vidareføring av Regionalt helseprosjekt i Valdres
- Førebu og implementere samhandlingsreforma: Naudsynt helsehjelp, pleie og omsorg til pasientar som er utskrivingsklare frå sjukehus og som har behov for vidare helsehjelp i kommunen.

Bemanning

		Årsverk	
Sy'garden inkl. natt	Sjukepleiar/vernepleiar	2,5	
	Helsefagarbeidar/hjelpepleiar	6,0	
	<u>Ufaglærte assistentar</u>	1,1	9,6
Nordigarden Styrka	Sjukepleiar/vernepleiar	1,0	
	Helsefagarbeidar/hjelpepleiar	6,5	
	<u>Ufaglærte assistentar</u>	0,9	8,4
Uppigarden	Sjukepleiar/vernepleiar	2,0	
	Helsefagarbeidar/hjelpepleiar	5,5	
	<u>Ufaglærte assistentar</u>	0,6	8,1
	Leiar + rådgjevar	1,5	
	<u>Merkantil</u>	0,5	
	Sum Vangsheimen		28,1
	Lærling helsefag	2,0	
Midtgarden	Sjukepleiar/vernepleiar	1,35	
	Helsefagarbeidar/hjelpepleiar	4,16	
	Ufaglærte assistentar	1,3	
	<u>Leiing (felles med heimesjukepl.)</u>	0,5	
	Sum Midtgarden	7,31	(6,81 pleie)
Støttefunksjonar	Kokk	2,32	
	<u>Kjøkenassistent</u>	1,13	(0,09 vakant)
	Sum kjøken	3,45	

Funksjon 254: HELSE- OG OMSORGSTENESTER TIL HEIMEBUANDE

Praktisk bistand og opplæring, brukarstyrt personleg assistent, avlastning utanfor institusjon, omsorgsløn, helsetenester i heimen (heimesjukepleie, psykisk helseteneste mv.), og eigendelar for praktisk bistand og opplæring.

Mål og viktige planar

- Naudsynt og forsvarleg helsehjelp skal ytast i heimen så lenge det er mogleg.
- Tilstrekkelege og fleksible heimetenester tilpassa den einskilde sine behov i høve til å oppretthalde høgaste moglege nivå av eigenomsorg lengst mogleg.
- Målretta praktisk bistand og hjelp i heimen til menneske med endra funksjonsnivå grunna fysisk eller psykisk sjukdom.
- Styrking og omstrukturering av heimetenesta med fokus på auka kapasitet, kvalitet, arbeidsmiljø og ressursstyring.
- Aktiv førebygging for å sikre god helse og godt funksjonsnivå.
- Sørgje for avlastning til pårørande med ansvar for personar med særleg hjelpebehov grunna sjukdom, funksjonshemming, alder eller anna årsak – slik at dei kan ha omsorg for sine næraste i heimen lengst mogleg, og samstundes meiste kvardagen.
- Førebu og implementere samhandlingsreforma: Gje naudsynt helsehjelp, pleie- og omsorg til pasientar som er utskrivingsklare frå sjukehus og har behov for vidare helsehjelp i kommunen.

Det må vera rom for å møte det varierende presset på heimetenestene.

For å kunne gje eit meir omfattande pleie- og omsorgstilbod i heimen må ein styrke bemanninga, m.a. for høve til tilsyn/helsehjelp på natt. No er det hjelpepleiar i bakvakt (heimevakt) tilsvarende 0,36 årsverk med ein årleg kostnad på 250 000 kr. Denne bør i fyrste omgang endrast til kvilande vakt på vaktrom, og seinare til vaken nattevakt i heimetenesta. Årleg kostnad kvilande nattevakt 0,59 årsverk vil vera 412 000 kr, dvs. ein differanse på 162 000 kr. Dette tiltaket er ikkje med i økonomiplanen.

Det vil vera viktig å ha sjukepleiar på kveldsvakt både på Vangsheimen og i heimesjukepleia. Som rein auke tilsvarende dette 1,38 årsverk med ein årleg kostnad på 1,05 mill. kr. Dette tiltaket er heller ikkje med i økonomiplanen.

Heimehjelpene i turnus i staden for arbeid på timebasis er ei meir føreseieleg ordning og gjev god ressursstyring.

Bemanning

		Årsverk
Heimesjukepleie	Sjukepleiar	4,31
	Helsefagarbeidar/hjelpepleiar	1,0
	Leining (0,5 leiar + 0,5 rådgjevar)	1,0
	Merkantil	0,55
Heimehjelp	<u>Ufaglært/assistent</u>	<u>3,0</u>
	SUM heimetenesta	9,86

Behovet for miljøtenester endrar seg. Brukargruppa har i hovudsak behov som varer over tid. Nokre tenester fell bort, det kjem nye brukarar og brukarar endrar behov.

Stillingsramme miljøtenesta	Årsverk
Leiar – miljøtenesta	1,0
Kontoret IHT – miljø	0,5
Base Sør, avd. Bakkehaugen + Hensåsen og Høre/Ryfoss	7,9
Base Nord, avd. Grindatun, Prestgardsstigen, + delvis Vang og Øye	9,5
Lund arbeidsbase inkl. VTA	1,5
Sum	20,4

Knytt til Base Nord ligg òg barneavlastinga med 1,2 årsverk.
Denne tenesta inngår i funksjon 253.

Øystre Slidre kommune har sagt opp samarbeidsavtalen om drift av Bakkehaugen. Avtalen har tre års oppseiingsfrist og får opphøyr frå 1.1.2014. I økonomiplanen er årleg refusjon frå Øystre Slidre ført opp med 1 mill. kr i 2012 og 2013, men teke ut frå 2014. Ved behandlinga av årsbudsjett og økonomiplan i formannskapet 8.11.2012 kom det synspunkt på at rådmannen skulle oppfordre Øystre Slidre kommune til framleis å ta økonomisk medansvar for sin opphavlege innbyggjar slik det var føresett i samdriftsavtalen (FS-053/12).

I tillegg kjem tiltak knytt til ymse brukarar:

- Ca. 16 støttekontaktar som yter tenester til ein eller fleire brukarar, med eit samla snitt på 261 timar pr. månad.
- Avlastingstiltak i og utanfor heimen, miljøarbeid/praktisk bistand, omsorgslønn mv. Her det samla snittet på 13 døgn pr. månad, med noverande satsar på 1610 kr/døgn inkl. skulefri og sommarferiar.
- BPA; brukarstyrt personleg assistanse.
- Koordineringsansvar for ansvarsgrupper, vedtak, oppdragsavtalar og individuelle planar.

Av omsyn til personvernet er ikkje alle tiltak og tenester i økonomiplanen spesifisert.

I statsbudsjettet er innslagspunktet for tilskot for ressurskrevjande tenester heva frå 935 000 kr til 975 000 kr. 80 % refusjon for lønskostnader er vidareført.

I heimesjukepleia er det som regel tre personale ute i teneste på dagtid. Med to tenestebilar må ein av dei nytte privatbil. Dette er ei lite tilfredsstillande ordning, og heimesjukepleia har behov for tre tenestebilar. Då heimesjukepleia fekk ny bil i 2011 vart ein annan av bilane overført til Lund. Dette er ein pickup, som m.a. har vore nytta til transport av ved. Denne er no defekt og treng omfattande reparasjonar. Rådmannen vurderer det slik at det er betre å selje den, og i staden overføre den andre pickup-bilen frå IHT. Dermed er det behov for to nye bilar, og det er ført opp 600 000 kr til dette i 2013.

Funksjon 255: MEDFINANSIERING, SOMATISKE TENESTER

Frå 2012 skal kommunane dekkje 20 % av kostnadene for medisinske opphald og konsultasjonar i spesialisthelsetenesta for mange sjukdommar, og i samband med dette er det overført vel 5 mrd. kr frå dei regionale helseføretaka til rammetilskot til kommunane.

Stipulert akontobeløp frå Helsedirektoratet var for lågt, og akontobeløpet vart heva betydeleg frå juli 2012. Differanse mellom akontobetalingane og faktisk forbruk vil bli avrekna i 2013. I budsjettet for 2013 er summen for siste halvdel av 2012 vidareført.

Funksjon 261: INSTITUSJONSLOKALE

Drift, vedlikehald og investeringar/påkostnader av institusjonar og bustader med pleie og omsorg heile døgeret – herunder reinhald, vaktmeister og brøyting.

Mål og viktige planar

- Tilretteleggje butilbod for eldre og funksjonshemma.
- Utarbeide plan for vedlikehald av bygningsmassen
- Utbetring jf. vernerundar for å tilfredsstillere formelle krav.

Her først utgifter til straum, vedlikehald og kommunale avgifter.

Bemanning

		Årsverk
Reinhald	Reinhaldsmedarbeidarar	3,05
Vaskeri	Vaskerimedarbeidarar	1,2
Vaktmeister	Fagarbeidar	1,0

Vangsheimen treng utvendig måling, og det er behov for ymse vedlikehald ved avdelingane: Utskifting/oppussing kjøken i tre avdelingar, måling/tapetsering pasientrom og korridorar, og skifte av golvbelegg i korridorar, stove og pasientrom. Dette er ikkje lagt inn i budsjettet, men må inngå i ein vedlikehaldsplan for Vangsheimen og andre kommunale bygg. I dette arbeidet må teknisk etat ha ei sentral rolle i samarbeid med vaktmeister og leiinga ved IHT.

IHT vil leigefinansiere pasientsenger, madrassar, nattbord, pasientløftarar, dusjtolar mv. Gjennom ein slik avtale blir service og vedlikehald (med timar og køyring) inkludert, garantien utvida frå to til fem år, og HMS-krav til tryggleik og vedlikehald, og forskriftskrav om årleg ettersyn av elektromedisinsk utstyr etter forskrifta (eiga avtale på dette no) oppfylt. For det utstyret Vangsheimen har behov for å skifte ut no (20 senger, 20 madrassar, 24 nattbord og 2 pasientløftarar) er kjøpspris ca. 360 000 kr + serviceavtalar, medan leigefinansiering kjem på vel 90 000 kr pr. år i fem år. Etter fem år kan utstyret kjøpast for 2 % av opphavleg leigesum, eller ein kan inngå ny avtale og få nytt utstyr.

På denne måten har ein oppdatert utstyr og meir føreseielege kostnader.

Funksjon 265: BUSTADER

Drift, vedlikehald og påkostnader/investeringar av bustader kommunen eig eller leiger; herunder omsorgsbustader, bustader til flyktningar og personalbustader.

Funksjonen omfattar også leigeinntekter og planarbeid (t d bustadsosial handlingsplan).

Mål og viktige planar

- Tilretteleggje butilbod for eldre, funksjonshemma og flyktningar.
- Tydeleggjere ansvar og oppgåver mellom leigetakar og utleigar.
- Sørgje for å kunne tilby nye arbeidstakarar tilfredsstillande husvære.
- Arbeide for å gjere flyktningane sjølvstendige på bustadmarknaden i løpet av ansvarsperioden på fem år.

I følge husleigelova kan husleiga berre aukast i tråd med konsumprisindeksen, dvs. 0,5 %.

Etterkvart som bustadmassen blir eldre og større vil vedlikehaldsbehovet auke. Den generelle vedlikehaldsposten på teknisk er derfor auka med 150 000 kr. Større vedlikehaldsoppgåver som står for tur er oppussing av Gullringen, utvendig måling av Høre skule og Vangsheimen.

Bustaden Kringle tek til å bli veldig slitt, og her trengst det ei større oppussing. Alternativet er at kommunen sel den ”som den står”. I samband med behandling av årsbudsjett og økonomiplan 8.11.2012 bad formannskapet om at rådmannen går gjennom og vurderer kommunen sitt behov for tenestebustader/klientbustader og på det grunnlag ev. fremjar forslag om sal av bustad/-er i tillegg til Kringle (FS-053/12). Kommunestyret slutta seg til dette (KS-068/12).

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 5

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Generell auke av vedlikehaldsposten på teknisk	150 000 kr årleg
Refusjon Bakkehaugen frå Øystre Slidre kommune	1 mill. kr årleg fell bort frå 2014
Medfinansiering av somatiske tenester	1 471 000 kr årleg
Utgifter til utskrivingsklare pasientar	30 000 kr årleg
Leigefinansiering av utstyr Vangsheimen	91 000 kr årleg
Auke i laurdag/-søndagstillegg frå 35 til 50 kr/time	537 000 kr årleg
To lærlingar i helsefag	498 000 kr årleg
Kjøp av pleie/omsorgstenester frå annan kommune	666 000 kr årleg

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Utsifting av vaskemaskinar tre avdelingar Vangsheimen	120 000 kr (overført frå 2012)
Utstyr til videokonferanse (<i>TeleMed prosjektet</i>)	225 000 kr i 2013
To nye bilar til heimesjukepleia	600 000 kr i 2013
sal av ein bil frå Lund (og overføring av ein annan bil frå IHT)	- 100 000 kr i 2013
Sal av bustaden ”Kringle”	- 1 mill. kr i 2013

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen

Styrking av heimetenestene: Kvilande nattevakt på vaktrom.	162 000 kr årleg
Sjukepleiar på kveldsvakt i heimetenesta	1 mill. kr årleg
Utsifting/oppgradering av pasientsignalanlegg Vangsheimen.	
Utsifting av golvbelegg i stovene og kjøkkeninnreiing i tre avdelingar Vangsheimen.	

Funksjonsområde 6:

ARBEIDSRETTA TILTAK OG ØKONOMISK HJELP

Funksjon 273: ARBEIDSRETTA TILTAK

Sysselsetjingtiltak for arbeidsledige og for yrkes-/utviklingshemma, praksisplassar og tilskot til bedrifter – herunder VTA.

Mål og viktige planar

- Gje eit tilrettelagt arbeids- og aktivitetstilbod til personar med endra funksjonsnivå.

Lund arbeidsbase har fem VTA-plassar, og NAV har lagt til grunn at det skal vera eitt årsverk knytt til desse. Frå 1.1.2013 har NAV varsla at Vang berre skal ha fire VTA-plassar. Tidlegare fekk Vang kommune tilskot frå NAV, via Valdres Arbeidssenter (VAS), med 600 000 kr for fem plassar. I tråd med ny avtale med VAS må kommunen sende refusjonskrav for løn til stillinga som rettleiar ved Lund og VTA. Dette er noko me lyt sjå nærare på, då Vang kommune (lik dei andre kommunane) har ei medfinansieringsavtale med VAS der kommunen dekkjer 25 % for kvar plass nytta av personar folkeregistrert i Vang.

Funksjon 275: INTRODUKSJONSORDNINGA

Flyktingetenesta med introduksjonsordninga og busetjing av flyktningar (utanom utgifter til norskopplæring): Integreringstiltak, tilrettelegging og inntekter/utgifter knytt til introduksjonslova. Introduksjonsprogrammet kan vare inntil to år (introduksjonsperioden), med høve for eitt ekstra år. Flyktingetenesta har også medansvar for busette flyktningar i samarbeid med NAV og andre kommunale tenester i fem år (ansvarsperioden).

Flyktingetenesta er organisert i eit interkommunalt samarbeid med Vestre Slidre.

Utgifter og inntekter knytt til flyktingetenesta blir også ført på funksjon 265 bustader.

Mål og viktige planar

- Kvalifisere flyktningar til aktiv deltaking i yrkes- og samfunnsliv i løpet av introduksjons- og ansvarsperioden i samarbeid med NAV.
- Bidra til busetjing i tråd med politiske vedtak.
- Økonomisk sjølvstende hjå deltakarane etter fullført introduksjonsprogram.

Funksjon 276: KVALIFISERINGSORDNINGA

Kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad er heimla i sosialtenestelova. Funksjonen omfattar kvalifiseringsstønaden, og organisering, tilrettelegging, utbetaling, og tiltaks- og oppfølgingskostnader.

Kvalifiseringsprogrammet gjeld for personar i yrkesaktiv alder med vesentleg nedsett arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært avgrensa ytingar til livsopphald etter folketrygd- eller arbeidsmarknadslov. Programmet høyrer til NAV Valdres sitt ansvarsområde.

Med auke frå to til tre-fire deltakarar vart budsjettet for 2012 auka med 100 000 kr i samband med gjennomgangen etter 1. halvår (KS-50/12). For 2013 og frametter er det lagt til grunn tre deltakarar, med ein kostnad på 515 000 kr.

Funksjon 281: ØKONOMISK SOSIALHJELP

Utgifter etter vedtak med heimel i sosialtenestelova §§ 18 og 19.
Personell på sosialkontor først under funksjon 242.

Prinsippet om hjelp til sjølvhjelp vil seia at hjelpa til den einskilde søkjar skal gjevast med det målet å styrke vedkommande sine ressursar for å styre sitt eige liv.

Før sosialhjelp blir vurdert skal det undersøkjast om det er mogeleg å skaffe søkjaren arbeid, eller om det finst andre rettar som kan gjerast gjeldande.

Flyktningar som treng sosialhjelp skal vurderast av NAV etter dei reglar som der gjeld.

Budsjettkommentar

Det er budsjettert med 1 080 000 kr i bidrag (3 % auke i høve til vedteke budsjett 2012), 70 000 kr til sosiale utlån og 20 000 kr i motteke avdrag på sosiale utlån (som budsjett 2012).

Funksjon 283: HJELP TIL EIGEN BUSTAD

Bustadformidling, Husbanken sine verkemiddel (etableringslån, formidlingslån, bustøtte, tilskot til utbetring av bustad mv).

Funksjonsområde 7: ANDRE TENESTER

Funksjon 285: TENESTER UTANFOR ORDINÆRT KOMMUNALT ANSVARSOMRÅDE

NAV-kontor – stateleg del

Kommunen sine utlegg for staten sine utgifter til kontorhald blir dekt av NAV Oppland ut frå refusjonskrav.

Lokale for tannklinikken i Ryfoss

Kommunale tilskot til private vegar

74 000 kr årleg finansiert av næringsfond til drift.

Karrieresenter i Valdresregionen

Senteret skal gje tilbod om karriererettleiing, og arbeide for betre gjennomføring av vidaregåande opplæring. Målgruppa omfattar vaksne i og utanfor arbeid, dei som skiftar arbeid og dei med behov for vidareutdanning. Karrieresenteret ynskjer også å vera ein ressurs for utdannings- og yrkesrådgjevarar. Andre i målgruppa er t.d. studentar med behov for karriererettleiing og føretak i omstilling med behov for kompetanseutvikling. Karrieresenteret har eit årleg budsjett på 700 000 kr, der Oppland fylkeskommune dekkjer 2/3. 1/3 er fordelt mellom kommunane etter folketal, der Vang sin del utgjer 20 000 kr.

Valdres lokalmedisinske senter (VLMS)

Vang sin del av kommunale kostnader på 40 000 kr årleg.

Regionalt helseprosjekt

Dette har klåre relasjonar til samhandlingsreforma; St.meld. nr. 47 (2008-2009) som gradvis starta opp frå 2012.

Delprosjekt 1 om Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) vart behandla av kommunestyret 16.2.2012 (KS-04/12). I same møtet vedtok kommunestyret bygging av nye lokale i regi av nytt interkommunalt selskap, VLMS-E.

Dei andre delprosjekta 2-5 vart behandla av kommunestyret 20.9.2012 (KS-57/12).

Her vart det i tillegg vedteke ei utviding av delprosjekt 1(VLMS) med 4 senger for rehabilitering samla for Valdreskommunane.

Nytt VLMS er planlagt ferdigstilt og teke i bruk i 2015. Som det går fram av KS-04/12 om deltaking i VLMS med intermediær- og observasjonssenger, vil det vere vesentleg kostnader knytt til tiltaket. Dette er førebels ikkje lagt inn i økonomiplanen.

Eit svært viktig moment i forhold til vedtaka om nye regionale tenester, er tilpassing av tilsvarande tenester i eigen kommune.

Funksjonsområde 8: FYSISK PLANLEGGING, BUSTADBYGGING, NÆRING

Funksjon 301: PLANSAKSBEHANDLING

Utarbeiding, behandling, kontroll og konsekvensutgreiingar av planar etter plan- og bygningslova, dispensasjonar frå plandelen av lova og ajourføring av forvaltningsbase plan for web-kart.

Mål og viktige planar

- Revidere arealdelen av kommuneplanen.
- Utarbeide kommunedelplan for energi og klima.
- Utarbeide reguleringsplan for bustad- og næringsområde i Ryfoss.
- Arbeide med planar og dispensasjonar langs E16 med tilhøyrande miljø- og trafikksikringstiltak.
- Ajourhald av forvaltningsbase for plan.
- Halde pålagde fristar for behandling av private reguleringsplanar.
- Føre digitalt planarkiv med koordinatfesting av alle arealendringar og dispensasjonar. Dette krev tett koordinering mellom saksbehandlar for plan, bygg og oppmåling.

Kartforskrifta til plan- og bygningslova har krav til digitale reguleringsplanar (private reguleringsframlegg). Mottakskontroll av planer før fyrste gongs behandling må handhevast strengt om ikkje kommunen skal dra på seg arbeid som ligg til tiltakshavar. Tverrfagleg gjennomgang, både teknisk og i høve til føresegner og faktisk innhald før 1. høyring er vesentleg for rasjonell planbehandling. Endringar etter 1. høyring er kommunen sitt ansvar.

I felles energi- og klimaplan for Hallingdal og Valdres er det skissert tiltak for haldnings- skapande arbeid, energieffektivisering, klimafond mv. Kommunen skal utarbeide eigen energi- og klimaplan for Vang.

”Plandialog” legg til rette for større medverknad i planprosessen og gjer offentlege prosessar, (m.a. høyringsuttale og planbakgrunn) er tilgjengelege på internett. I høyringsrunda kan ein lesa merknader frå andre, og skrive inn merknad til plansaka via dette programmet. Det må leggjast arbeid i å få dette til å fungere optimalt.

Funksjon 302: BYGGJESAKSBEHANDLING OG SEKSJONERING

- Saksbehandling og kontroll etter plan- og bygningslova (byggjesaksbehandling): Konsekvensutgreiingar, dispensasjonssøknader, oppretting eller endring av eigedom (delingsløyve), ekspropriasjon, ansvarsrett og klagebehandling m. v.
- Saksbehandling etter lov om eigarseksjonar.
- Saksbehandling av utsleppsløyve etter forureiningslova.
- Føring av opplysningar i matrikkelen i tilknytning til byggjesaksbehandling eller eigarseksjonering

Mål og viktige planar

- Halde pålagde fristar for saksbehandlingstida i byggjesaker.
- *Byggsøk* er ein nettportal for å handtere byggesøknader elektronisk og vart innført felles for Valdreskommunane. Grunna manglande utstyr må søknadane sendast via e-post til kommunen. Det vil bli arbeid for å få denne søknadsprosessen fullt ut elektronisk, slik at søknader "plasserer" seg automatisk i saksbehandlingssystemet vårt.
- Fylgje opp lokale entreprenørar for krav til dokumentasjon i byggesøknader m. v. Det vart arrangert felles kurs for entreprenørar i Valdres også våren 2012. Lokalt kurs i dei siste endringane i plan- og bygningslova er planlagt til vinteren.
- Etablere rutinar som sikrar at nødvendige dokument for vegrettar, eventuell samanføyning, urådighet, teig med fleire bruksnummer o.a. er avklara før delevedtaket etter plan- og bygningslova blir fatta. Vilkår etter plan- og bygningslova og matrikkellova må koordinerast i delevedtaket.
- Fylgje opp avtalefesta ajourføringsrutinar for bygg i bygningsbasen og oppgradere rutinar for ajourføring av tiltak/matrikkel i tiltaksbasen. Oppdatering av kart/matrikkel søkjast integrert med byggjesaksbehandlinga.

Byggeaktiviteten er framleis høg, med ei saksmengd om lag som dei siste åra. Det betyr framleis ein pressa arbeidssituasjon der ein knapt får gjort det nødvendige innan lovpålagde tidsfristar. Kapasiteten innan byggjesaksbehandling må derfor oppretthaldast.

Pålagde tilsynsoppgåver i byggjesaker vil framleis vera vanskeleg å få utført tilfredsstillande. Nettverksgruppa for byggjesaksbehandling arbeider med sak om felles tilsynsfunksjon i Valdres lokalisert saman med felles brannførebyggande avdeling. Saka vil bli lagt fram for rådmennene i Valdres. Dette vil sikre større kompetanse og lik behandling i alle kommunane.

Plan- og bygningslova § 32-8 gjev heimel for å krevje gebyr ved ulovleg bygging (herunder oppstart før løyve til bygg, vegar mv. ligg føre). Dette er no innarbeidd i gebyrregulativet.

Seksjonering er mykje brukt i Vang, både på større leilegheitsbygg, ordinære hytter (særleg i Gudbrandslielie) og for dei gamle hotella/turistsverksemdene. Ved påbygg eller nybygg av seksjonerte einingar er det krav om reseksjonering. Det er lågt medvit om at seksjonering inneber etablering av "evig" sameige – ikkje tomtedeling til eieeige. Det er mykje arbeid med seksjoneringar i høve til gebyr fastsett i lov, særleg knytt til manglar ved søknadane.

Funksjon 303: KART OG OPPMÅLING

- Drift, ajourføring og supplering av grunnkart og temabasar.
- Førning av matrikkelen (nye tomter og endringar/rettingar i eksisterande eigedomsgrenser)
- Oppmålingsforretningar etter matrikkellova
- Adresseforvaltning og anna saksbehandling etter matrikkellova.

Mål og viktige planar

- Gjennomføre matrikulering innafor tidsfristen på 16 veker frå gyldig delevedtak etter plan- og bygningslova.

- Betre malar, dataflyt og milepelar i Acos sak/arkiv i samsvar med matrikkellova. Nødvendig oppgradering av Acos må finansierast og implementerast i regi av IKT Valdres. Det er eit problem at funksjonalitet og integrasjon mellom kartsystem og avgift/faktureringsystem ikkje er optimal.
- Etablere gode rutinar for dokumentasjon av GPS-målingar. Matrikkellova krev slike filer arkivert som del av kvar matrikkulerings sak (tomt).
- Følgje opp felles geodataoppgåver i samarbeid med Statens kartverk Hamar og dei andre kommunane i Valdres, m.a. nykartlegging, rutinebygging og opplæringstiltak.
- Følgje opp avtalefesta ajourføring for kartbasane eigedom og veg, og bidra til gode rutinar også for dei andre karttema Vang har originalansvar for (bygg, tiltak, AR5, planomriss).
- Bidra til at felles kartløyising for Valdres (VGIS) blir vidareutvikla, drifta og utnytta optimalt. Felles GIS-konsulent for Valdres er tilsett, med kontorstad Vang. Gode rutinar som sikrar alle kommunane, både i høve til behov og kostnadsfordeling, blir viktig. Etatsleiarane på sektoren er styringsgruppe.
- Slutføre veg- og husnummeradressering og skilting i samsvar med vedtekne vegnamn.

Utvida undersøkingsplikt knytt til rettar, hefte, vilkår og i nokre høve pant, gjer matrikkulerings saker meir omfattande og arbeidskrevjande etter matrikkellova enn det var etter delingslova. Det stiller også større dokumentasjonskrav til søkjar og krev koordinert saksbehandling etter plan- og bygningslova og matrikkellova.

I samsvar med felles Geodataplan for Hedmark/Oppland er det sett av 150 000 kr årleg til kartleggingsprosjekt (geovekstprosjekt). Til no er dette ført som investering, men er overført til driftsbudsjettet (med dekning av næringsfond) frå 2013. Kommunen har no oppdaterte grunnkart pr. oktober 2011, men ajourføringsbehovet er kontinuerleg. 3D blir stadig meir aktuelt, og det er ynskjeleg å få gjennomført ei laserskanning med høg tettleik (5 punkt pr. m²) for store delar av regionen i 2013.

I samsvar med vedteken plan for interkommunalt GIS-samarbeid i Valdres er det ført opp 170 000 kr årleg som Vang sin del. Lisensar og programvare blir eigd og drifta felles, med felles styringsgruppe og faggrupper, teknisk drifta frå IKT Valdres.

Oppfyljing av adresseplanen krev husnummerskilt og vegskilt. Skilting har kome godt i gang og vil bli slutført i 2013 (budsjettet investeringsramme er 900 000 kr)

GPS-utrustinga er 5 år og treng oppgradering. Felles anbod er innhenta i Valdres og det er ført opp 188 000 kr som investering i 2013. Felles opplæring og bruk av basestasjonar har vore ein suksess som bidreg til effektivitet og rasjonelle arbeidsflyt.

Bilen som oppmålingsavdelinga (og mange elles) nyttar, tek til å dra på åra (2003 mod) . Vedlikehaldsutgiftene tek til å auke så mykje at ein snart må tenkje på å byte den ut.

Funksjon 315: BUSTADBYGGING OG BUMILJØ

Utbyggingsområde, kostnader til bustadføremål og fysiske bumiljøtiltak, investeringar.

Mål og viktige planar

- Ledige, attraktive bustadtomter i alle kommunedelane.

Det finst nesten ikkje att ledige tomter i Tyinkrysset. I kommunedelplan er det lagt ut eit nytt område til bustadfelt. Det er sett i gang detaljregulering av dette, men arbeidet er stoppa opp i påvente av masterplanarbeidet og revisjon av kommuneplan. Det er avsett 2,5 mill. kr til grunnkjøp i 2014. I tillegg må det inn midlar til vatn og avløp.

Bustadfeltet i Steintræet er fullført med vatn, kloakk og veg men det er nødvendig å montere rekkverk på enkelte parti av vegen.

I Ryfoss er det få ledige tomter regulert i bustadfeltet. Det bør utarbeidast reguleringsplan for bustader og arbeidast inn midlar for infrastruktur (veg, vatn, avløp, straum mv.) i økonomiplanen.

Funksjon 320: KOMMUNAL NÆRINGSVERKSEMD

Kommuneskogen, kontingent til Landssamanslutninga for Vasskraftkommunar (LVK), konsesjonskraftinntekter, heimfallsinntekter og kjøp av aksjar/eigarandelar med sikte på langsiktig eigarskap.

Mål og viktige planar

- I samarbeid med Vang Energiverk KF og JotunKraft AS arbeide for:
 - størst mogleg gevinst på sal av kommunen sine kraftressursar
 - aktiv bruk av kraftressursane med tanke på tilrettelegging for næringsutvikling.

Det er lagt opp til 2 mill. kr i fallerstatning frå Oppland Energiverk. Desse overslaga er usikre: Delar av inntektene er avhengig av m.a. marknadsutviklinga for elkraft og faktisk produksjon i kraftverka Ylja og Kalvedalen.

Gevinsten på konsesjonskraft er budsjettert med 7,2 mill. kr i 2013 og 7 mill. kr kvart år deretter, mot 10 mill. kr i 2012. Gevinsten kan, som før, bli endra som følgje av prisutviklinga resten av 2012, prisen ved faktisk overtaking av fysisk kvantum i 2013, og/eller endringar i sjølvkosten (prisen kommunen betalar for krafta).

Kostnader med gratiskraft, fastpris og fallerstatningar til grunneigarar blir dekt i Vang Energiverk KF/Jotun Kraft AS sine rekneskap.

Rådmannen har i budsjettframlegget lagt til grunn å auke eigaruttaket frå Vang Energiverk med 5,5 mill. kr, til 8,0 mill. kr i 2013. Fram til vedtak av budsjett for 2014 må eigaruttak vurderast nærare og avstemmast med resten av kommuneøkonomien. Utviklinga i prisen på straum vil vera avgjerande. Det er uansett grunn til å rekne med at kommunen vil ha behov for eigaruttak på om lag 5 mill. kr også resterande år i økonomiplanperioden, og rådmannen har difor lagt inn dette. Energiverket er varsla om forventa uttak.

Renter av ansvarleg lån i Vang Energiverk KF inngår i funksjon 870 med 700 000 kr.

Frå 2013 blir det ei vesentleg endring i bruken av kommunen sin kraftportefølje: Det er klarlagt med skattestyresmaktene at kommunen kan ta ut disponibel kraft (i tillegg til konsesjonskraft) til bruk i egne bygg til sjølvkost utan at dette gjev skattepliktig gevinst. Rådmannen har bede Vang Energiverk om kvalitetssikra avtalar frå 1.1.2013 slik at Vang brukar eigen disponibel kraft til kommunale bygg. Ut frå forventa forbruk på 4,8 GWh til sjølvkost med tillegg av forvaltningshonorar til Vang Energiverk/Jotun Kraft vil dette gje ei innsparing på 912 000 kr. Vang Energiverk/Jotun Kraft vil sjølvsagt få om lag tilsvarande inntektsreduksjon, men vil også få redusert skatt med 255 000 kr.

Oppsummert inneber dette ei inntektsoverføring frå Vang Energiverk til Vang kommune med gunstig skatteeffekt for energiverket.

Funksjon 325: NÆRINGSUTVIKLING

Utbyggingsområde og utleigelokale for næringsverksemd, næringsstøtte (jf. *retningslinjer for tilskot til næringsutvikling*), konsesjonsavgifter, næringsfond, råd/rettleiing og servicetenester for næringslivet mv.

Mål og viktige planar

- Stimulere til at næringslivet framleis organiserer seg sjølv og tek ansvar for felles oppgåver (t d Vang – Tyin og Filefjell Reiseliv og Vang næringsforum).
- Betre utnytting av utmarksressursane i kommunen. Samarbeid mellom reiselivsnæring og grunneigarar.
- Satse sterkare på indirekte næringsutvikling ved:
 - samordning av kommunen sine tenester i høve til næringslivet sine behov (saksbehandling, praktisering av lover og reglar, prising av tenester mv).
 - gode rammevilkår for folk sin bu- og kvardagssituasjon (barnehage- og skuletilbod, tomt/bustad, fritid mv).
- Størst mogleg grad av måloppnåing i forhold til kommuneplanen innan området næringsutvikling og sysselsetting.

Budsjettmerknader

- Lønnskostnader mv. til funksjonen som næringsmedarbeidar tilsvarende 1/1 stilling, herunder 40 % stilling som næringsmedarbeidar.
- Konsesjonsavgifter
- Avsetnader til og bruk av næringsfond
- Midlar til næringsutvikling/tiltaksarbeid: 1,85 mill. kr i 2013, med følgjande fordeling:
 - 1 100 000 kr Tilskot til stilling som *innovangsjonsminister* og *næringsutviklar* i regi av Innovangsjon SA; vedteke av kommunestyret 15.12.2011 (KS-108/11)
 - 200 000 kr Tilskot til næringsutviklingsarbeid.
 - 290 000 kr Tilskot til Vang, Tyin og Filefjell Reiseliv/Valdres Destinasjon.
 - 60 000 kr Tilskot til Vang, Tyin og Filefjell Reiseliv/Valdres Destinasjon, for omvising i kyrkjene. Etter eigarskapsandelen bidreg Vang om lag som dei andre destinasjonsselskapa i Valdres.
 - 160 000 kr Tilskot til løypekøyering i Vang.
 - 40 000 kr Oppfølging av næringsstrategiane; messedeltaking, næringsseminar mv.

Direkte næringsutvikling

Tiltak knytt direkte til næringslivet gjennom

- økonomiske tilskot
- rettleiing/rådgeving og kontaktformidling ved bedriftsutvikling og etablering
- stimulere til samarbeid og ideskaping.
- tilbod om nettverksbygging og kompetansebygging i næringslivet.

Indirekte næringsutvikling

- Samordning og tilrettelegging for næringslivet gjennom all verksemd i kommunen.
- Utbygging av infrastruktur.

Aktiviteten i 2012 har i tillegg til utvikling av kommunal infrastruktur, i hovudsak gått på:

- Bidra til utvikling i Tyin/Filefjellområdet gjennom deltaking i masterplanprosessen.
- Kontakt med næringsdrivande og potensielle etablerarar.
- Behandling av søknader om tildeling av næringsfondsmidlar.
- Samarbeid om utarbeiding av søknader til Innovasjon Norge/BU.
- Kontakt med samarbeidspartnarar som Oppland fylkeskommune, Valdres Næringshage, Valdres Næringsforum, Valdres Destinasjon og Vang Næringsforum.

Intern service

Arbeide aktivt internt i kommunen for å betre servicen overfor næringsliv og innbyggjarar der dette er mogeleg/ynskjeleg og i tråd med kommuneplanen.

Informasjon og marknadsføring

- Aktiv bruk og distribusjon av kommunen sitt informasjonsmateriell, som på ein positiv måte informerer om kommunen sine kvalitetar mv.
- Saman med Valdres Destinasjon og Vang, Tyin og Filefjell Reiseliv (og gjerne fleire samarbeidspartnarar) marknadsføre kommunen ved deltaking på messer, næringsseminar m v.

Tilflyttingsprosjekt, bulyst

Valdres natur- og kulturpark (VNK) skal ha oppfølging av busetjingsprosjekt i Valdres.

VNK fekk statlege *bulystmidlar* i 2011. Prosjektet skal etter planen gå over tre år (2012-2014). Hovudmålet med prosjektet *den raude tråden* er å forankre Valdresidentiteten og verdigrunnet i VNK hjå den oppveksande generasjon. VNK legg opp til eit tett samarbeid med Innovangsjon i prosjektet.

Innovangsjon

Kommunestyret vedtok 15.12.2011 å tilføre ressursar til Innovangsjon for 2012 og 2013, i hovudsak i staden for midlar til den lokale tilskotsordninga til næringsutvikling.

Innovangsjon jobbar med følgjande hovudmål:

1. **1724 i 2020:** Vang skal i innan 2020 ha like mange innbyggjarar som høgda på Grindadn. Dette inneber ein auke på 120 personar frå 1.8.2012.
2. **10 nye arbeidsplassar kvart år:** Kvart år skal 10 nye arbeidsplassar etablerast i Vang.
3. **Levande møteplassar for bedrifter og privatpersonar:**
Gode møteplassar er viktig for trivsel, samhald og utvikling. Innovangsjon skal jobbe for at bedrifter og einskildpersonar har gode og engasjerande arenaer å møtast på.

Utleige av næringslokale

Frå 1.12.2012 er det ingen leigetakar i næringsarealet i Vangstunet. Det er følgeleg ikkje budsjettert med leigeinntekt her i 2013, og dette inneber eit inntektsbortfall på 230 000 kr.

Tyin-Filefjell, Tyin-Filefjell Utvikling AS

Vang kommune har sidan 2004 eigd og hatt ansvar for drift av skiheisane.

Kommunestyret behandla 19.04.2012 strategi for eigarskapet i Tyin Filefjell Utvikling AS (TFU AS) og heiseanlegget (KS-13/12). Her var det to viktige signal:

1. Emisjon i selskapet med føresetnad om at kommunen sitt eigarskap kjem under 50%.
2. Overføre eigarskapet til heiseanlegget frå kommunen til TFU AS.

Etter vedtak i kommunestyret 21.06.2012 vart eigarskapet overført til TFU AS (KS-028/12).

Det er dei styrande organ i TFU AS som formelt må gjennomføre emisjon. Så langt har selskapet vurdert at forholda ikkje har lege til rette for emisjon.

Formannskapet drøfta tilhøve knytt til selskapet i møte 1.10.2012:

- Møtet gjev styret i TFU signal om å gjennomføre ein retta emisjon mot fleire investorar. Formannskapet tek eit drøftingsmøte når utkast til gjennomføring av emisjonen er utarbeidd.
- Møtet bad om å få nærare beskrive/klårlagt TFU si rolle gjennom eit strategidokument for selskapet.

I samband med behandling av årsbudsjett og økonomiplan 8.11.2012 fatta formannskapet følgjande vedtak (FS-053/12):

I løpet av 2013 skal kommunen sin eigarandel i TFU AS kome under 50 %, jf. kommunestyresak i møte 19.04.2012.

Kommunestyret slutta seg til dette (KS-068/12).

Skianlegget har bygningar (frå 1970-talet), heisar og maskinelt utstyr som tek til å bli nokon år. Med mindre det blir særskilt gode driftsforhold både ved drivaren, som frå sesongen 2012/13 er TFU AS, og naturen stiller med gode snøforhold og open E16, kan det blir nødvendig for eigaren å stille med ytterlegare kapital inn i selskapet til større/ekstraordinært vedlikehald.

Masterplanarbeidet med tanke på utvikling av Tyin/Filefjell som reiselivsdestinasjon har ikkje hatt større aktivitet i 2012. I sak KS-34/10 vedtok kommunestyret å løyve inntil 850 000 kr til vidareføring av masterplanarbeidet. Dette tilsvarar 1/3, og det er føresett at andre aktørar som Innovasjon Norge og grunneigarar/næringsutøvarar/investorar bidreg med resten.

Rådmannen reknar med at dei økonomiske sidene ved dette arbeidet blir avslutta i 2012.

Resultatet av masterplanarbeidet ligg fyrst og fremst på faglege innspel til arealdelplanen for Tyinkrysset og på forslag til masterplan/reinvesteringsavtale. Både desse forholda må takast med i det vidare arbeidet med kommuneplanen.

Næringsfondet

Kommunen har eit næringsfond med ein samla hovudstol på **91,272** mill. kr, som følgje av statlege vedtak om tilståing av næringsfond i samanheng med vasskraftutbygging og seinare kommunestyrevedtak.

Etter lov om bankavtalar garanterer ikkje staten for bankinnskott over 2 mill. kr i kvart ein-skild tilfelle. For å spreie risikoen noko har næringsfondet tradisjonelt vore delt på innskott i fleire ulike bankar. Næringsfondet har likevel minka sterkt som følgje av satsing på viktig kommunal infrastruktur. Resterande midlar står no att i Vang Sparebank .

Kommunen mottok ca. 19,4 mill. kr i årlege konsesjonsavgifter. Saman med renteinntekt/avkastning skal desse midlane avsetjast til næringsfond og brukast etter standardvedtekter for kommunale næringsfond. Som følgje av lågt rentenivå og låg behaldning er det ikkje budsjettet med tilbakeføring av renteinntekter til næringsfondet. Det er ny 5-års regulering etter konsumprisindeksen frå og med 2014, og det er då lagt inn auke til 20 mill. kr årleg.

Det er lagt opp til å bruke 9,05 mill. kr av næringsfondet til tiltak som skal førast i driftsrekneskapen for 2013 jf. eiga oversikt. I kommunestyresak i 2005 vart rådmannen pålagt å innarbeide årleg tilbakeføring til fondet på minimum 1,5 mill. kr i sitt framlegg til økonomiplan. Ved politisk behandling av seinare økonomiplanar og budsjettendringar gjennom året har denne tilbakeføringa i ulik grad vore utsett.

Siste delen av investeringsoversikta viser utviklinga i næringsfondet.

Her går det fram at fondet blir redusert frå ca. 35 mill. kr pr. 31.12.2012 til ca. 18. mill kr i 2014, dersom planlagde investeringar skal finansierast av fondet. Det kan også koma tiltak ut over det som er ført opp i økonomiplanen, m.a. ytterlegare vatn- og avløpsprosjekt.

Låneopptak kan vera ei alternativ finansiering for investeringar, men dette vil belaste framtidig drift ved renter og avdrag.

Funksjon 329: LANDBRUK

- Utviklingsarbeid knytt til tradisjonelt jord-/skogbruk og økologisk jordbruk
- Saksbehandling etter jordlova, skogbrukslova, konsesjonslova og odelslova
- Forvaltning og kontroll av økonomiske verkemiddel i landbruket
- Landbruk og jordvern i kommuneplanen
- Nye næringer knytt til landbruket:
”Inn på tunet”/Grøn omsorg, utmarksbasert næringsliv, bioenergi, reiseliv m v.
- Søknader om BU-midlar
- Veterinærvakt
- Rettledning og rådgjeving

Mål og viktige planar

- Betre utnytting av utmarksressursane i kommunen.
Samarbeid mellom reiselivsnæring og grunneigarar.
- Bidra til å legge tilhøva til rette for å halde oppe og vidareutvikle jord-, skog- og utmarksnæringar med aktuelle tilleggsnæringar.
- Landbruksplan for Vang er behandla og vedteke av kommunestyret i 2012.

Her inngår landbrukskontoret, tilskot til landbruksføremål (758 000 kr), tilskot til Valdres Landbruksrådgiving (39 000 kr – i tråd med søknad) og Tomleøygarden pelsdyrareal.

Tomleøygarden har grunnlag for tre driftseiningar, og det er bygd på to av desse. Det har ikkje vore dyr i farmane sidan 2008, men i ein av dei vart det sett inn dyr våren 2012.

I samarbeid med dei fire beitelaga og faglaga ynskjer kommunen å utarbeide beitebruksplan. Denne skal synleggjera verdien og dokumentere beitebruken, og skape forståing for beitenæringa. Planen skal og vera eit verktøy for å fatte vedtak med langsiktig og føreseieleg planlegging. Planen skal vera ein del av landbruksplan og kommunedelplan med arealdel. For beitenæringa kan planen vera eit verktøy for framtidsetta og rasjonell beitebruk. Vang kommune ser dette som viktig, spesielt i høve til utbygging av hytteområde, rovviltforvaltning og endringar i husdyrhaldet. Planen skal innehalde ein tiltaksdel og ein kartdel (vegetasjon, beitegrunnlag, dyretettleik, installasjonar i beita og driftsvegar/-stigar). Den største kostnaden vil vera med kartdel og konsulenthjelp.

Planarbeidet er kostnadsrekna til 150 000 kr. Søknad tilskot frå Fylkesmannen våren 2012 vart avslegen, og det vil bli søkt på nytt i 2013.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 8

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Geovekstprosjekt	200 000 kr årleg
Konsesjonskraftgevinst	7,2 mill. kr i 2013 og 7 mill kr årleg i frå 2014
Fallerstatningar OE	2 mill. kr årleg
Konsesjonsavgifter	19,4 mill. kr i 2013 og 20 mill kr årleg frå 2014
Eigaruttak Vang Energiverk KF	8 mill. kr i 2013 og 5 mill. kr årleg frå 2014
Tilskot til Innovangsjon	1,1 mill kr i 2013 ev. mindreforbruk i 2012-2013 kan overførast til 2014

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Nytt oppmålingsutstyr	188 000 kr i 2013
Adressetildeling med skilting:	200 000 kr i 2010 og 700 000 kr i 2012 blir vidareført til 2013
Rekkverk Steintræet	188 000 kr i 2013
Kjøp av grunn til bustadfelt i Tyinkrysset	2,5 mill. kr i 2014

Funksjonsområde 9: SAMFERDSLE

Funksjon 332: KOMMUNALE VEGAR, MILJØ-/TRAFIKKSIKRING OG PARKERING

Drift, vedlikehald og påkostnader/nyanlegg av kommunale vegar, gang- og sykkelvegar, veg- og gatelys, parkeringsplassar, og andre tiltak for miljø og tryggleik for mjuke trafikantar.

Mål og viktige planar

- Planmessig opprusting av kommunale vegar.
- Godkjent trafikksekringsplan skal reviderast.

I samband med at Vang Energiverk grov ny straumkabel i Tyinkrysset vart det etter ynskje frå bebuarane lagt med kabel og sett ned fundament for gatelys, og det er ynskje om å få sett opp mastene. Det var avsett 100 000 kr til dette tiltaket i 2012, men det er utsett til 2013 i påvente av vegvesenet si avklaring av kor busslomma skal plasserast.

Formannskapet peika på behov for gang-/turveg mellom Ryfoss og Tveit, og gjorde framlegg om å løyve 200 000 kr til dette tiltaket i 2012 (FS-077/11). Det er også uttrykt ynskje om å forlenge denne vegen, i fyrste omgang til Vangsnes (FS-080/11). Arbeidsgruppa for gangveg Ryfoss-Vangsnes har konkludert med at det er for omfattande og kostbart å få til gangveg langs E16. Det blir nå arbeidd med å finne ei enklare løysing på gang- og sykkelstig opp gangvegen mot Høre og inn Vesleåndalen og ut att på Kvismoen.

Ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan i kommunestyret 13.12.2012 vart det opplyst at Vegvesenet har antyda ein kostnad på 6,5-7 mill. kr for **undergang E16 ved Tyinkrysset**. Kommunestyret vedtok at Vang kommune vil forskottare naudsynte midlar til prosjektering av undergang (KS-068/12). Fordeling og ev. budsjettering av desse kostnadene vil bli teke opp seinare.

Funksjon 335: REKREASJON I TETTSTAD

- Offentlege plassar/torg og toalett
- Grøntanlegg og turvegar i utbygde område

Til å opparbeide plassen ved Høre stavkyrkje og området kring som Vang sin tusenårsstad vart det løyvd 200 000 kr i 2012. Tiltaket er omtala i økonomiplan 2012-2015. Arbeidet er starta no og blir slutført i 2013.

Formannskapet har bede om at det blir lagt til rette for og sett opp benkar langs gang- og sykkelvegen; i fyrste omgang to benkar mellom VBU og Vang sentrum (FS-080/11).

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 9

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Gatelys Tyinkrysset	100 000 kr i 2013
Gang-/turveg Ryfoss-Tveit	200 000 kr blir overført til 2013

Funksjonsområde 10: BRANNVERN

Funksjon 338: FØREBYGGING AV BRANN/ULYKKER

Feiarvesen og andre tiltak som skal førebyggje brann og andre ulykker.

Mål og viktige planar

- Føre vidare ordninga med at feiaren gratis skiftar batteri i røykvarslarane og kontrollerer sløkkjeutstyr.

Feiaren har tilsyn med piper og eldstader. Planen er å gå tilsyn på ca ¼ av anlegga, slik at ein i løpet av 4 år har gjennomført tilsynet. Seinare blir det å fortsette i same syklus.

Funksjon 339: BEREDSKAP MOT BRANN/ULYKKER

Brannvesen og anna beredskap mot brann- og eksplosjonsulykker.

Mål og viktige planar

- Oppfylle krava i den vedtekne brannordninga.

Når det nye nødnettet blir innført i 2013 vil det bli auka driftsutgifter av di kommunane må "leige" sambandsutstyr av staten. Dersom utbygginga går som planlagt vil det kunne bli ei utgift på 120 000 kr til opplæring og leige av utstyr.

Det er usikkert kor 110-sentralen blir liggande, så ein veit ikkje om desse utgiftene vil auke.

For bygging av ny brannstasjon i Tyinkrysset viser ein til tidlegare økonomiplanar. Det kan vera aktuelt å sette av plass i tilknytning til nytt reinseanlegg. Nye riksveggunellar aukar behovet for brannstasjon i området, og her er det behov for dialog med Statens vegvesen.

Etter at brannstasjonen i Ryfoss er rusta opp må ein snart tenkje på å få bytt ut brannbilen der. Takhøgda er no så stor at ein står friare i val av bil.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 10

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Opplæring nødnett og leige av utstyr 120 000 kr i 2013

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – investering

Ny brannstasjon i Tyinkrysset Kostnad avhengig av løysing

Funksjonsområde 11: VATN, AVLØP OG RENOVASJON

Funksjon 340: PRODUKSJON AV VATN

Vassinntak, filtrering/reinsing og vassprøver.

I Tyinkryset er det stor utbyggingsaktivitet. Nødvendig planlegging av ny drikkevasskjelde/ nytt vassverk var i gang, med vedteken kommunedelplan/ framlegg til masterplan for Tyinkryset som grunnlag.

Løyvingar til framtidig vassforsyning i Tyinkryset er teke ut av økonomiplanen.

Dette av di det har vist seg vanskeleg å få til avtalar om fellesfinansiering med utbyggarane. Dette betyr då at det i realiteten er byggestopp.

600 000 kr løyvd til avherdingsanlegg i 2010 blir vidareført til 2013. Arbeidet er starta opp, men har trekt ut i tid.

Det er utarbeidd rammeplan VA for Tyinkryset, sist revidert 21.2.2012. Planen er laga med bakgrunn i masterplan og viser korleis dei tekniske utfordringane kan etterkomast. Det er viktig at fokus for meir vasskapasitet på Tyinkryset blir retta mot trinnvis gjennomføring av rammeplan for å oppnå ein kostnadseffektiv kapasitetsauke og tilrettelegging for gjennomføring av masterplan.

Funksjon 345: DISTRIBUTUSJON AV VATN

Pumpestasjonar, høgdebasseng, leidningsnett og gebyr for vassforsyning.

I det følgjande blir funksjon 340 og 345 omtala samla.

Hovudplan for vassforsyning er det viktigaste dokumentet for ei planmessig og styrt utvikling. Som del av kommuneplanen bør denne rullerast på lik line med andre kommuneplanar. Gjeldande hovudplan vart vedteke i 1994! Planmessig og målretta arbeid med fokus på investeringskostnader og framtidige driftsutgifter innan vassforsyninga er viktig. Omfanget av planar som ligg føre eller er under utarbeiding – med tilhørande investeringsbehov – forsterkar ynskja om rullering. Aktørar innan eigedomsutvikling etterlyser informasjon om kommunen sine langsiktige planar og føresetnader for utviding av anlegga for vassforsyning i samband med utvikling av område. Hovudplan for vassforsyning bør derfor rullerast.

Leidningen over Otrøvatnet har avgrensa kapasitet. All utbygging i område Nystuen, og tilknytning av eksisterande fritidsbustader i Varden felta, utløyser behov for auka kapasitet også på denne sida. Det er tidlegare sett av 1 mill.kr til nytt høgdebasseng med leidningsnett, men storleik og kostnad må avklarast nærare i framtidig planlegging (*rammeplan*). I staden for å bygge høgdebasseng kan det bli billigare å legge ein ny fjordleidning for å auke kapasiteten. Dette må vurderast nærare.

Rammeplan VA for Tyinkryset er laga med bakgrunn i masterplan og viser korleis dei tekniske utfordringane kan etterkomast. Det er viktig at denne planen blir lagt til grunn ved framføring av nye VA anlegg.

For å leggje til rette for næringsutvikling og å skaffe kommunen auka inntekter, er det lagt opp til framføring av vatn- og avløpsanlegg til ymse område for næringsutvikling. I sak KS-039/03 tok kommunen ansvaret for å skaffe tilstrekkeleg kapasitet på vassforsyning fram til Grindafjellområdet. Arbeidet med planlegging er starta opp og det er vurdert to alternativ, auka kapasitet frå noverande vassforsyning på Øygardssanden og forsyning frå Helin.

Alternativa er kostnadsrekna til respektive 15 mill. kr og 22 mill. kr. Kor raskt utbygginga må skje er avhengig av utbyggingstakten i hyttefelta og etablering av næring.

Det må også vurderast om enkelte av tiltaka for framføring av anlegg for vatn og avløp til fastbuande (jf. hovudplan for vatn og avløp) kan realiserast. Det mest aktuelle kan vera ein leidning mot Søndrol/Synshagen, både for å klargjere nye bustadtomter og nytt næringsareal, og for å leggje til rette for tilknytning av fastbuande til det kommunale anlegget for vatn og avløp – med ein kostnad på rundt rekna 6-7 mill. kr.

Funksjon 350: AVLØPSREINSING

Reinseanlegg, utløp og handtering av restprodukt (slam og vatn).

Mål og viktige planar

- Drive anlegga etter gjeldande lover og forskrifter, og overhalde krava i utsleppsløyva.

Dagens reinseanlegg i Tyinkryset er eit biodamanlegg dimensjonert for 300 personeiningar. Dette fungerer brukbart om sommaren, men ikkje særleg bra om vinteren når isen legg seg. Med den utbygginga som er sett i gang og stilt til utsikt i åra framover, må kapasiteten utvidast. Det er utarbeidd eit forprosjekt for å finne type anlegg, storleik, kostnad mv. Kostnaden er anslått til 15 mill. kr. I tillegg kjem det overføringsleidning ned til anlegget, kostnad stipulert til 8 mill. kr. Dette er ført opp med 5 mill. kr i 2013 og 9 mill. kr i 2014 i tillegg til tidlegare overførte midlar. Anbud blir sendt ut på nyåret.

I Ryfoss reinseanlegg er det behov for nytt dispersjonsanlegg. Gamalt anlegg er utslite og det er kostbare servicar på anlegget. Vedlikehaldsposten er derfor auka med 200 000 kr.

Funksjon 353: AVLØPSNETT OG INNSAMLING AV AVLØPSVATN

Pumpestasjonar, leidningsnett og avløpsgebyr.

Det er egne satsar for vatn og avløp i Raudalen, for den delen som blir knytt til vatn- og avløpsleidningane i Grønolen i Øystre Slidre. I følge utbyggingsavtalen skal Øystre Slidre sine satsar leggjast til grunn her.

Driftsoperatørsida er no styrka ved at det er oppretta to nye stillingar medan ei av dei eksisterande er redusert med 50 %. Det er tilsett ein med røyrleggjarutdanning og ein med elektrikarutdanning. Det er meininga også å nytte desse til ein del vedlikehaldsoppgåver i kommunen.

Behovet for ei vaktordning på vass- og kloakkanlegga har vore påpeikt. Dette er tiltak ein ikkje har funne rom for innafør ramma. Ved å få inn ekstra driftsoperatørar som er villig til å rykke ut også på fritida, er behovet for vaktordning noko mindre.

Ved tilsetting av nye driftsoperatørar har behovet for ekstra tenestebil meldt seg. Dette bør vera ein bil med ei viss innreiing tilpassa røyrleggjar og elektrikar. Det er sett opp 500 000 kr til innkjøp av bil. I tillegg er utstyrsiposten auka med 50 000 kr for innkjøp av diverse verktøy.

Funksjon 354:

TØMMING AV SLAMAVSKILJARAR, SEPTIKTANKAR o.I.

Felles slamplan for Valdres – revidert i 2005/06 – gjev oversikt over rammevilkår i samband med behandling av avløpsslam og moglegheiter for bruk av slam.

Funksjon 355: INNSAMLING AV HUSHALDSAVFALL

Oppsamlingsordningar, innsamling/henting og renovasjonsgebyr – knytt til sjølvkostområdet for hushaldsavfall.

Vang kommune er tilslutta Valdres Kommunale Renovasjon IKS (VKR).

Ordninga skal vera sjølvfinansierande, og kommunane står for avgiftsinnkrevjinga.

VKR har som mål å minimalisere avfallsmengdene i Valdres, og å behandle avfallet på ein mest mogleg tenleg og miljøvenleg måte.

Avfallsplanen for Valdres vart revidert 2005/2006. Ny revisjon av slamplan og avfallsplan starta opp i 2010.

Funksjon 357:

ATTVINNING OG SLUTTBEHANDLING AV HUSHALDSAVFALL

Sortering, attvinning og deponering – knytt til sjølvkostområdet for hushaldsavfall.

VKR har ei ordning for innsamling av landbruksplast, og det er høve til å seie frå om henting. Rutene blir køyrt i sommarhalvåret når så mange har meldt frå at ein reknar med at det er lass i eit område.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 11

Tiltak som er med i økonomiplanen –drift

Nytt dispersjonsanlegg Ryfoss reinseanlegg 200 000 kr i 2013

Utstyr til driftsoperatørane 50 000 kr i 2013

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Rehabilitering Vang vassverk: Ubrukt del av 2,5 mill kr løyvd i 2010 blir vidareført til 2013

Nytt reinseanlegg Tyinkryset:

7,7 mill kr frå tidlegare år blir vidareført til 2013 + 5 mill. kr i 2013 og 9 mill. kr i 2014

Avherdingsanlegg Tyinkryset: 600 000 kr løyvd i 2010 blir vidareført til 2013

Ny bil til driftsoperatørane 500 000 kr i 2013

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – drift

Vaktordning for vatn- og avløpsanlegg

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – investering

Framføring av anlegg for vatn og avløp mot Søndrol/Synshagen: 6-7 mill. kr

Framføring av vatn til Grindafjell 15 mill. kr

Funksjonsområde 12: KULTUR OG MILJØVERN

Funksjon 360: NATURFORVALTING OG FRILUFTSLIV

Koordinering av miljøvernarbeid, opparbeiding og vedlikehold av turstigar, fisk- og viltforvaltning, biologisk mangfald, Klokkarhaugen og regionale og lokale miljøvernoppgåver. Somme friluftslivstiltak er knytt til idrett og kulturvern, og står oppført under funksjonane 380 og 385.

Kommunen vil i samarbeid med beitelaga og det kommunale fellingslaget arbeida for gode rutinar ved fellingsforsøk av rovvilt.

Mål og viktige planar

- Vang kommune har gjennom kommunestyrevedtak slutta seg til Lokal agenda 21. Dette inneber m a. å arbeide for
 - at all aktivitet i lokalsamfunnet skal skje innafor naturen sin bereevne
 - ei berekraftig samfunnsutvikling som sikrar livskvalitet og livsgrunnlag både i dag og for komande generasjonar.

Lokale miljø- og naturvernoppgåver treng tverrsektoriell innsats. Skule- og kultursjefen er koordinator for miljøraker.

Det kommunale viltfondet som har inntekter frå fellingsavgifter frå felte elg og hjort, dekkjer utgifter til ettersøk etter skada hjortevilt. Herifrå blir det og gjeve tilskot til driftsplanlaget for hjortevilt og til andre vilttiltak.

Vannområde Valdres: Vang sin del av årlege kostnader til felles prosjektleiar for vannområda Valdres og Hallingdal 2010-2014 utgjer 25 000 kr (KS-040/10).

Digital kunnskapsbase for Vang: Vi har eit rikt og spanande materiale i *Turhandbok for Vang i Valdres, Planter og dyr i Vang, Kulturminne i Vang* og 3 900 gamle foto. Dette er tilgjengeleg i papirutgåve og noko på diskett. For å gje materialet mykje større bruksverdi ynskjer rådmannen å setje i gang *Digital kunnskapsbase for Vang*. Dette prosjektet har som mål å gjere denne kunnskapen tilgjengeleg både for mobiltelefon, pc og større infoskjermar. Eit nytt tilbod er TurApp for Vang. Det betyr at du på nettet eller med mobiltelefon kan hente informasjon om alle turane i turhandboka og anna informasjon om overnattingsstader, opplevingar, tradisjonsmat mv. Dette kan du bruke til turplanlegging om du alt er i Vang, eller du planlegg eit opphald frå ein heilt annan stad i verda. Valdres destinasjon og Valdres Natur- og Kulturpark er alt ”på nett” gjennom TurApp med eit utval turar frå heile Valdres. Ein link mellom denne regionale ”appetittvekkjaren” og ein mykje meir omfattande digital base i Vang, vil kunne marknadsføre kommunen på ein tidsaktuell og spanande måte. Prosjektet er tenkt gjennomført i samarbeid med Innovangsjon, Kreativ strek og TurApp. Tiltaket er ført opp i investeringsbudsjett med 313 000 kr i 2013. Årlege driftsutgifter på inntil 40 000 kr vil bli dekt innanfor ramma av det ordinære kulturbudsjettet.

Skotpremie: I samband med behandlinga av årsbudsjett og økonomiplan 13.12.2012 vedtok kommunestyret å innføre skotpremie på kråke, rev og mår, dersom ein får til avtale med grunneigarlaga. Det vart også vedteke å løyve 15 000 kr årleg til skotpremie (KS-068/12).

Bru over Bjørdøla: 14.6.2012 løyvde formannskapet 50 000 kr i tilskot til Tyin-Filefjell Turløyper (TFT) til bygging av bru til skiløyper og turstig over Bjørdøla, med dekning av næringsfond. I e-post 27.12.2012 bad TFT om at summen blir overført til 2013, då det viste seg svært krevjande å få inn nødvendige byggjematerialar på sommarstid. Dei vil frakte inn materialar i løpet av vinteren og ta til med bygginga til sommaren 2013. Rådmannen godkjende søknaden, og tiltaket er teke ut av budsjettet for 2012 og ført opp att i 2013.

Funksjon 370: BIBLIOTEK

Mål og viktige planar

- På best mogleg måte formidle informasjon, kunnskap, kultur og underholdning til alle innbyggjarane i kommunen, gjennom eit allsidig og aktuelt tilbod av bøker, andre media, opne arrangement og andre tiltak.

Biblioteket i Vang har stort besøk og er ein viktig kunnskaps- og kulturinstitusjon. Biblioteket er også det viktigaste kulturtilbodet for Vang mottakssenter.

I planperioden tek ein sikte på å betre bibliotektilbodet gjennom følgjande tiltak:

- Utarbeide ny bibliotekplan
- Bidra i arbeidet med å fremje lokal bulyst og trivsel
- Utvikle biblioteket som sosial møteplass
- Utvikle dei digitale tenestene i samarbeid med dei andre Valdreskommunane.
- Utvide det faglitterære tilbodet og betre studietilhøva for dei som ynskjer vidareutdanning.
- Utvide og supplere lokalsamlinga: Det er registrert 3 900 gamle foto og 5 500 stadnamn som det blir arbeidd med å gjere digitalt tilgjengeleg, (jf. *Digital kunnskapsbase for Vang* under funksjon 360). Det er stor interesse for lokalhistorisk kunnskap, noko som også er viktig i samband med vidare utvikling av natur- og kulturbasert reiseliv.
- Gje kommunen sine innbyggjarar gode litteraturopplevingar gjennom forfattarbesøk og andre arrangement.
- Saman med barnehagane og skulane styrke leselyst og lesedugleik til dei som veks opp i Vang.
- Gje spanande kunst- og kulturopplevingar i galleriet.

Den nye frivilligsentralen vil ha tilhald i biblioteket og vera open for publikum i vanleg kontortid. Biblioteket har ikkje nok bemanning til å kunne tilby utlån i heile opningstida til frivilligsentralen. Det er innhenta pristilbod på utstyr for automatisert utlån med nødvendig overvakingsutstyr til 251 000 kr. Før ein ev. set i verk tiltaket må me hauste erfaring med samlokaliseringa av frivilligsentral og bibliotek. Det er også nødvendig å vurdere kva konsekvens automatisert utlån vil få for bemanning i biblioteket. Tiltaket er ført opp i investeringsbudsjettet i 2015.

Funksjon 373: KINO

Mål og viktige planar

- Å gje innbyggjarane i Vang eit kinotilbod med best mogleg kvalitet.

Framtida til kinotilbodet i Vang er usikker.

Auditoriet på VBU er eit flott lokale til ulike arrangement og det vil også vere mogleg å bruke lokalet til digital kinoframsying. Filmar i gammalt format kan ein framleis vise på Åsvang.

Funksjon 375: MUSEUM, SAMLINGAR, KULTURVERN

Tilskot til museum og samlingar, kulturvernarbeid, lokalhistoriske publikasjonar, bygdebøker og stadnamn.

Saman med dei andre Valdreskommunane betaler Vang kommune årleg driftstilskot til Valdresmusea. Elles er mykje av det lokale kulturvernarbeidet omtala under funksjon 385.

Funksjon 377: KUNSTFORMIDLING

Tilskot til kunstnarleg verksemd på profesjonelt nivå, og formidling av slik verksemd: Scenekunst, song/musikk, biletkunst, kunsthandverk, film, kunstmuseum/-galleri, kulturbasert næring mv.

Mål og viktige planar

- Ta initiativ til og støtte opp om kulturarrangement som kan gje innbyggjarane i Vang konsert-, teater- og kunsttilbod ut over det me kan skape med egne krefter.

Her inngår tilskot til konsertar, utstillingar og andre arrangement som kjem inn under opp-listinga ovafor.

Det er viktig med tilskotsordningar som stimulerer til aktivitet. Kulturtilbod er ein viktig trivselsfaktor, og for små kommunar er det ei utfordring å dekkje mangfaldet av kulturelle opplevingar. Kulturaktivitetar er eit viktig "bindemiddel" i lokalsamfunnet, og blir lagt vekt på ved val av buplass. Tilskot til enkeltarrangement utløyser ofte stor frivillig innsats.

Funksjon 380: IDRETT

Idrettsaktivitetar i kommunal regi, drift av offentleg bading, tilskot til idrettslag og til anlegg for idrett og friluftsliv.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2011-2015 vart vedteken i kommunestyret i 2010. Det overordna målet med planen er å bidra til auka fysisk aktivitet for alle i kommunen, m.a. gjennom god tilrettelegging for "lågterskelaktivitetar" og eigenorganisert fysisk aktivitet.

Dei tiltaka som står for tur er ballbinge i Ryfoss, vidare utbygging av nærmiljøanlegg ved VBU, klatrevegg i Øye, nærmiljøanlegg i Fredheim barnehage og tilrettelagt turveg med universell utforming anten i lysløypetraseen på Åsvang eller rundt Laglim.

I økonomiplanen er det årleg avsett 130 000 kr til driftstilskot til idrettslaga, inntil 30 000 kr til idrettsstipend for ungdom, 150 000 kr til idrettsanlegg og 35 000 kr til offentleg bading.

Funksjon 383: KULTURSKULE

Mål og viktige planar

- Å gje praktisk og teoretisk opplæring i ulike kulturaktivitetar.

I økonomiplanen er det lagt inn forventna stabil elevsøknad. Eventuelle nye aktivitetstilbod reknar ein med å kunne gjennomføre innafor gjeldande budsjettamme. Foreldrebetalinga blir auka med 5 %. I budsjettet er det også lønsmidlar til korpsdirigering.

Framlegg om kommunalt løna kordirigentar fekk ikkje fleirtal i kommunestyret ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan i fjor (KS-108/11), og dette tiltaket står utanom ramma.

Funksjon 385: ANDRE KULTURAKTIVITETAR

Kulturaktivitetar i kommunal regi, tilskot til frivillige lag, organisasjonar, aktivitetar, markeringar og tiltak (utanom funksjon 231 barn/unge og 377 kunstformidling) og kulturmedarbeidar i inntil 40 % stilling.

Mål og viktige planar

- Stimulere til aktivitet i dei frivillige organisasjonane, og støtte tiltak og arrangement med lokale utøvarar.
- Arbeide for at Vang skal framstå som ein reiselivskommune der bygda si historie, byggjeskikk, kulturlandskap, natur, atmosfære og miljø blir ivareteke på beste måte.

På funksjon 385 (+ 360 og 377) kan følgjande tiltak knytast til målsettinga ovanfor:

- Rydding og skilting av gamle ferdslveggar og andre kulturminne
- Tilskotsordning for ivaretaking av gamle bygningsmiljø
- Tilskotsordning for forskjønning og trivselstiltak
- Tilskot til song- og musikkorganisasjonane i kommunen
- Vang kommune har ansvaret for vedlikehald av kvernhusa ved Leineåne, Vinjebue på Eidsbugarden og stølsmuseet i Liabø. Desse anlegga har stor historisk verdi og er ein viktig ressurs. Hus og landskap må takast godt vare på, og til det trengst årlege midlar til istandsetjing og vedlikehald.
- Stimuleringstiltak for lokal byggjeskikk
- Tilskot til lokale vernetiltak
- Tilskot til kulturarrangement

Vinjerock er ført opp med eit årleg tilskot på 300 000 kr. For å halde dette store arrangementet i gang vurderer selskapet å bruke meir ressursar på administrasjon. I 2011/2012 er det investert i betre tilrettelagt arena og opplegg for straum og avløp på Eidsbugarden. Det er vedtektsfesta forbod mot utbyte i selskapet.

Torpe skule er overdrege til Torpe krins. For å sikre drifta av huset og aktivitetstilboda som m.a. pensjonistlaget har her, blir det gjeve eit årleg kommunalt driftstilskot på 30 000 kr.

Funksjon 386: KULTURBYGG

Drift, vedlikehold og investeringar/påkostnader av kommunale kulturbygg:
Samfunnshus og symjehall utanom skuletid, biblioteklokale mv.

Symjehallen og samfunnshusa blir også brukt som undervisningslokale, og er fordelt mellom funksjon 222 og 386. Her er det ”glidande overgangar”.

Drift, vedlikehold og investeringar/påkostnader er kommentert under funksjon 222 skulelokale.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 12

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Driftstilskot til Torpe skule	30 000 kr årleg
Tilskot til Vinjerock	300 000 kr årleg
Tilskot til bru til skiløyper og turstig over Bjørdøla	50 000 kr i 2013 (overført frå 2012)

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – drift

Kommunalt løna kordirigentar (fråtrekt brukarbetaling) 87 000 kr årleg

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Digital kunnskapsbase	312 000 kr i 2013
Utstyr for automatisert utlån i biblioteket	251 000 kr i 2015

Funksjonsområde 13: KYRKJE

Funksjon 390: DEN NORSKE KYRKJA

Kommunale overføringar til kyrkjeleg fellestråd.
Vedlikehald og andre kostnadar knytt til kyrkjene.

Funksjon 393: KYRKJEGARDAR

Utgifter til investeringar, drift og vedlikehald av kyrkjegardane som blir ført i kommunerekneskapen.

I det følgjande blir funksjon 390 og 393 omtala samla.

Kyrkjeleg fellestråd har arbeidsgjevaransvar for kyrkjeleg personell og ansvar for tilsyn med og vedlikehald av kyrkjene og kyrkjegardane på vegner av sokna.

Kyrkjeleg fellestråd har ti representantar; to frå kvart sokneråd, ein kommunal representant og soknepresten. Dagleg leiar er sekretær.

I Vang er det seks kyrkjer (av desse er to stavkyrkjer) og fire bårhus.

Mål og viktige planar

- Oppretthalde nivået på den kyrkjelege aktiviteten
- Bidra til trivsel og tryggleik for kyrkjeleg tilsette
- Sjå til at kyrkjene vert haldne vedlike

I budsjettet for 2012 er det løyvd 2 340 000 kr til kyrkjeleg fellestråd, inkludert 100 000 kr til vedlikehald. For 2013 er det lagt inn 2 444 000 kr + 100 000 kr til vedlikehald, i samsvar med kyrkjeleg fellestråd sin søknad. 10 000 kr av vedlikehaldsmidlane blir utbetalt til kyrkjeleg fellestråd for "dagleg vedlikehald". 90 000 kr finn rådmannen det mest praktisk å overføre til landbruk/teknisk sitt vedlikehaldsbudsjett, då etaten uansett organiserer og utfører det meste av dette arbeidet.

I kyrkjeleg fellestråd sin søknad om midlar for 2013 peikar dei elles på følgjande tiltak:

Øyebakkin med servicebygg, vassforsyning/høgdebasseng, veg, parkeringsplass og utviding av kyrkjegarden.

Vang kommune ynskjer fleire drøftingar med Riksantikvaren om løysinga for vassforsyning til slokkingsanlegget for Øye stavkyrkje og plasseringa av det planlagde servicebygget.

I sommar var det ny synfaring og drøftingsmøte, men det har enno ikkje kome ei avklaring. Så lenge dette er uavklara vil rådmannen vente med å føre opp midlar til desse tiltaka.

Omlagging av tak på Vang kyrkje

Gamle skifertak krev tilsyn og vedlikehald, og til slutt vil ein nå eit punkt der ein må vurdere omlagging. Fellestrådet har innhenta pris på omlagging av taket på Vang kyrkje til 1,5 mill. kr. Det er kostbart, og fellestrådet ynskjer ikkje å prioritere dette tiltaket framom Øyebakkin.

Teleslyngeanlegg i 4 kyrkjer er innarbeidd i driftsbudsjettet med 100 000 kr i 2013.

Utbetring av kyrkjegardsmurar er kostnadsrekna til 70 000 kr. Dette bør kunne gjennomførast innanfor kommunen sitt ordinære vedlikehaldsbudsjett, og er ikkje med som særskilt post i budsjettframlegget.

Minigravaren, som i stor grad blir brukt på kyrkjegardane, tek til å bli gamal og slitt, og det er ynskje om skifte den ut denne. 375 000 kr er ført opp i investeringsbudsjettet for 2014.

Funksjon 392: ANDRE RELIGIØSE FØREMÅL

Tilskot til livssynsorganisasjonar.

I Vang er det ca. 45 personar som er tilslutta andre trdomssamfunn enn Den norske Kyrkja. Kommunen skal gje årleg tilskot til desse trdomssamfunna på same nivå pr. medlem som blir brukt til Den norske Kyrkja.

SAMLELISTE FOR FUNKSJONSOMRÅDE 13

Tiltak som er med i økonomiplanen – drift

Driftstilskot til kyrkjeleg fellesråd	2 454 000 kr årleg
Teleslyngeanlegg i fire kyrkjer	100 000 kr i 2013

Tiltak som er med i økonomiplanen – investering

Utsifting minigravar	375 000 kr i 2014
----------------------	-------------------

Tiltak som ikkje er med i økonomiplanen – investering

Øyebakkin:	
Servicebygg, parkering, vassforsyning, kyrkjegardsutviding mv.	Førebels ukjent sum
Nytt tak på Vang kyrkje	1,5 mill. kr

Funksjonsområde 14: SKATT, STATSTILSKOT OG FINANSIERING

Funksjon 800: SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE

Skatt på alminnelig inntekt og formue, eidegdomsskatt og naturressursskatt.

Skatt på inntekt/formue (37,6 mill. kr inkl. 6 mill. kr naturressursskatt) og statlege rammetilskot (60 mill. kr i 2013) er sett opp i tråd med KS sin prognosemodell. Gjennom inntektsutjamning blir skilnader i skatteinngang i høve til landsgjennomsnittet delvis jamna ut, og desse to postane bør derfor sjåast i samanheng. Eidegdomsskatt er ført opp med 6,4 mill. kr (5,8 mill. kr for 2012).

Frå 2007 har kommunane utvida rett til å skrive ut eidegdomsskatt for heile kommunen. Vang har hatt eidegdomsskatt på ”verk og bruk” sidan 1977. Knytt til eventuell utviding av skattegrunnlaget (bustader, hytter og næringseidegdomar utanom jordbruksdrift) vil det vere behov for å utarbeide nærare retningslinjer og avgrensingar som grunnlag for å gjennomføre taksering.

Rådmannen har ikkje lagt inn framlegg om utvida eidegdomsskatt i framlegg til økonomiplan.

Ved behandling av årsbudsjett og økonomiplan 8.11.2012 vart rådmannen beden om å utarbeide ein førebels plan for innføring av eidegdomsskatt (FS-053/12), og kommunestyret slutta seg til dette (KS-068/12).

Funksjon 840: RAMMETILSKOT OG ANDRE GENERELLE STATSTILSKOT

Refunderte kapitalkostnader knytt til skulebygg, omsorgsbustader og Vangsheimen, og rammetilskot inkludert skjønnsmidlar frå fylkesmannen.

Mva-kompensasjon investeringar er budsjettert med 1 mill. kr 2013. Denne kompensasjonen blir ført i driftsrekneskapen, men 80 % av denne kompensasjonen skal overførast til investeringsrekneskapen i 2013. Frå 2014 skal kompensasjonen førast i investeringsrekneskapen. Sjølv om det gjev mindre finansieringsbehov i investeringsdelen, blir utfordringa på driftssida tilsvarande større. Som tidlegare er budsjettert mva-kompensasjon investeringar samla på funksjon 840, til fordeling mellom aktuelle funksjonar med utgangspunkt i rekneskapstal ved slutten av året.

For 2013 er refusjonar for kapitalkostnader til skulane ført opp med 125 000 kr og til servicebustader og sjukeheimen med 1 mill. kr. Desse refusjonane endrar seg med rentenivået.

Rammetilskot er omtala ovanfor.

Funksjon 850: STATSTILSKOT FLYKTNINGAR m v.

- Generelt integreringstilskot: 1,95 mill. kr årleg.
- Statstilskot til helsetenester knytt til mottaket: 1,17 mill. kr årleg.
- Overføring av integreringstilskot til/frå andre kommunar ved flytting av flyktningar med rett på tilskot.

Funksjon 860: MOTPOST AVSKRIVINGAR

Summen av utgiftsførte avskrivningar under andre funksjonar (artsgruppe 15 finansutgifter) blir inntektsført på denne funksjonen (artsgruppe 19 finansieringstransaksjonar).

Funksjon 870: RENTER/UTBYTE OG LÅN

- Renteutgifter (utanom morarenter)
- Renteinntekter, herunder rente- og avdragskompensasjon
- Bruk av lån
- Avdragsutgifter
- Utlån
- Motteke avdrag på lån – utanom sosiale utlån (funksjon 281), formidlingslån i Husbanken (funksjon 283) og utlån og avdrag til næringsfond (funksjon 325).

Pr. 1.1.2012 hadde Vang kommune 17,9 mill. kr i eksterne lån – fordelt på åtte lån i Husbanken (inkl. formidlingslån), 10 mill. kr i sertifikatlån hjå Nordea til ny sjukeheimsfløy, og 0,9 mill. kr i Vang Sparebank for Filefjell skiheiser. I driftsdelen er det ført opp årlege avdragsutgifter med 1 mill. kr, med inndekning av næringsfond til drift.

Renteutgifter er ført opp med 500 000 kr årleg. Med låneopptak, vekslande nedbetalingar og endringar i rentenivå, blir også renteutgiftene ein usikker storleik gjennom økonomiplanperioden. Renteinntekter er årleg sett til 2,3 mill. kr på bankinnskott og fond, og 700 000 for ansvarleg lån til Vang Energiverk.

Funksjon 880: INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONAR

- Inndekning av meirforbruk og bruk av mindreforbruk i driftsrekneskapen frå tidlegare år
- Inndekning av udekt og bruk av ubrukt i investeringsrekneskapen frå tidlegare år
- Overføringar frå drifts- til investeringsrekneskapen, herunder pliktig overføring av mva-kompensasjon
- Avsetnader til og bruk av disposisjonsfond og andre ubundne fond.

Avsetnader til og bruk av bundne fond blir i hovudsak ført på aktuell funksjon for fondet; funksjon 325 for næringsfondet.

Saldering av underbalanse i økonomiplanen

Som tidlegare nemnt har det vore naudsynt å leggje til grunn å bruke 7,4 mill. kr av disposisjonsfond for å få driftsbudsjettet til å balansere i 2013. Dersom rekneskapen for 2011 går i balanse, vil det i så fall berre vera att ca. 1 mill. kr på det ”ordinære” disposisjonsfondet (i tillegg til ca. 6 mill. kr på ”øyremerkte” disposisjonsfond knytt til premieavvik, eigendelar forsikring og endringar i rekneskapsprinsipp).

Ut i frå desse føresetnadene er det ikkje grunnlag for å rekne med nemnande bruk av disposisjonsfond etter 2013. For å få balanse for desse åra er det difor lagt til grunn uspesifiserte innsparringar og/eller auka inntekter med ca. 10 mill. kr årleg i 2014-2016.

Innsparingstiltak som vart sette i verk i 2010 (m.a. nedlegging av Åsvang skule og endra turnusar i IHT – miljøtenesta) gav viktige bidrag til å betre driftsbalansen, men etter dette har det vore mindre vilje til å setje i verk konkrete tiltak. Framlegg om nedlegging av Øye skule, om reduksjon/omgjering av sjukeheims plassar og om endra politisk organisering (færre representantar og/eller færre utval) har vore avvist eller utsett i ulike samanhengar.

Etter at kjende føresetnader var lagt inn i driftsbudsjettet for 2013 var det ei alvorleg underdekning, og den var større enn på mange år. Disposisjonsfondet er også lægre enn tidlegare. Ut i frå dette **meiner rådmannen at det er behov for 8-10 mill kr i effektive nedskjeringar i løpet av 2013-2014**. Hovudutval for levekår sine ansvarsområde (helse, pleie og omsorg, skule, barnehage mv.) utgjer meir enn ¾ av driftsutgiftene til Vang kommune, og hovudutvalet hadde eit drøftingsmøte om budsjettsituasjonen 18.10.2012.

Nedlegging av Øye skule og vurdering av Høre skule blir fremja i eiga sak.

Agenda sin gjennomgang av pleie- og omsorgstenestene i 2009 er følgt opp på ein del område, men ein del står også att. Dette gjeld m.a. samlokalisering av butilbod i miljøtenesta og omlegging frå institusjonstilbod til heimetenester i eldreomsorga. For Vangsheimen kan dette innebera å redusere frå 4 til 3 bemanna avdelingar, dvs. frå 34 til 24-26 plassar. Dette er utfordrande prosessar både for brukarar, pårørande og tilsette. For å lukkast med dette meiner rådmannen det er **behov for tydelege og konkrete føringar frå kommunestyret**, og han gjer framlegg om at kommunestyret gjennom eigne vedtak sluttar seg til å arbeide vidare for samlokalisering av butilboda i miljøtenesta, og for omlegging frå institusjonstilbod til heimetenester.

Samlokalisering av butilbod i miljøtenesta var tema på møte 27.11.2012 med verjer for bebuarar på Bakkehaugen, i tråd med pålegg frå formannskapet. På møtet kom det fram at bebuarane på noverande tidspunkt ikkje vil flytte. På bakgrunn av møtet rådde rådmannen til at kommunen ikkje går vidare med innsparing her, og formannskapet og kommunestyret slutta seg til dette (FS-053/12 og KS-068/12).

Omlegging frå institusjonstilbod til heimetenester:

Formannskapet og kommunestyret slutta seg til rådmannen sitt framlegg om å arbeide vidare for omlegging frå institusjonstilbod til heimetenester ved ei bemanning for 24-26 institusjonsplassar på Vangsheimen innan utgangen av 2014, og at heimetenestene blir auka for framleis å ha eit forsvarleg tilbod (FS-053/12 og KS-068/12).